

2011 m. kovo 25 d., penktadienis

Nr. 12 (934) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Gerbiamieji skaitytojai,

Atėjo laikas vėl Jus prašyti, kad paremtumėte mūsų savaitraštį, skirdami jo leidybai 2 proc. savo pajamų mokesčio. Tai galite padaryti užpildę Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512.

Adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sąsk. Nr. LT247044060003988597, Bernardinų g. 10–8,
LT-01124 Vilnius

Formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuose, mūsų redakcijoje arba pasinaudoti VMI elektronine deklaravimo sistema.

2

Pokalbis su teatrologe Rasa Vasinauskaitė

4

Vytauto Barkausko 80-mečiui

Apie Stepono Šarapovo skulptūrą „Tauras“

8

„Kino pavasaris“ tėsiasi

Scena iš spektaklio „Otelas“

M. ALEKSOS NUOTR.

Gaila muzikos

Giuseppe Verdi „Otelo“ premjera LNOBT

Jūratė Katinaitė

Kodėl talentingi ir patyrę dramos režisieriai imasi statyti operas? Atsakymas turėtų būti – nes myli operą. Tačiau dažniausiai nulemia smalsumas išbandytį naują teatrinę formą, nes jie myli teatrą. Tuomet atėję į spektaklį žiūrovai labai greitai pajunta, myli ar nemyl režisierius operą ir kurlink nuvedė smalsumas. Jei režisierius nejautrus muzikinei dramaturgijai, jis pasitelkia savo įdirbį ir ima statyti dramos spektaklį, kurį trikdo du neparančių veiksninių – iš orkestrinės sklindanti muzika, kurios nei pagreitinisi, nei sulėtinsi, nei sustabdysi, ir artistai, kurie, priešingai nei dramos teatre, daug ko negali, nes turi daudu. Dėl antrosios problemas tenka ieškoti kompromisu, o štai pirmosios įmantriai nepaisyti. Tegul sau skamba. Žinoma, tenka „sutalpinti“ mizanscenas į muzikinį laiką.

O ko iš režisieriaus tikisi patyręs operos žiūrovas? Kad jis susitiprins, pagilins ne tik veikalo suponuojančias idėjas, bet ir muzikinės dramos keliamas emocijas. Lükesciai nesustampa, todėl dažniausiai vieni kitais

nusivilia: publiką kaltina režisierius nejautrumu muzikai, o režisieriai publiką – inertiskumu ir konservatyvumu.

Žinoma, yra daugybė netalentingu režisierių prastų spektaklių, bet jei kalbame apie autentiško meninio mąstymo, talentingus, bet muzikinės intuicijos neturinčius kūrėjus, dažniausiai susiduriame su naujovišku standartu – hibridiniu spektakliu, kuriame paraleliai, priartėdami vienas prie kito ar nutoladami, kartais net stipriai oponuodami vyksta du teatriniai veiksmai – vizualusis ir muzikinis. Kitaip tariant, muzika – sau, sceninis vykimas – sau. Kuris iš jų laimi žiūrovo dėmesį – nesunku atspėti. Esame pagavesni regimajai informacijai, todėl muzika nuslysta į antrą planą ir tampa sceninio vyksmo akompanimentu. Po tokio spektaklio negali pasakyti – geras jis ar blogas, tenka taip pat susidvejinti ir kalbėti apie vizualią ir muzikinę puses. Susyla ir mintys, vertinimai, patirtos emocijos.

Jei režisierius įsiklauso į muziką, joje turėtų išgirsti jei ne savosios konceptijos kontūrus, tai bent spal-

vą, aromatą. O jei tokio gebėjimo neturi – kimba į siužetą ir dažnai patenka į akligativą, nes operų libretai ne visuomet pasižymi stipria dramaturgija.

Režisierius Eimuntas Nekrošius Lietuvos nacionalinio operos ir baletto teatro scenoje pastatė jau antrą operą, ir jo inspiraciją šaltinis – taip pat libretas. Šis yra jam pasisekę – Verdi „Otelo“ libreto (aut. Arrigo Boito) pagrindas – W. Shakespeare'o drama. E. Nekrošius mėgsta klasikinius šedevrus, imasi jų pasakojuimo savita simbolų kalba. Šią autentišką teatrinę kalbą jis pasitelkia ir operoms statyti. Kokis yra santykis su muzikine partitura? E. Nekrošius nekuria muzikai alternatyvaus spektaklio, iš pirmo žvilgsnio netgi paisojo, imasi tik komentatoriaus, tiksliau, iliustruotojo vaidmens. Galėtum toki požiūrių pavadinti netgi pagarbiu kompozitoriaus atžvilgiu, bet tik iš pirmo žvilgsnio. Verdi-Nekrošiaus „Otelas“ juda lyg sunkiasvoris traukinys. Kodėl? Režisierius nepasitiki kompozitoriaus intuicija ir imantinė muzikinio teksto dra-

NUKELTA | 5 PSL.

Tradicija ir nauji kontekstai

Pokalbis su teatrologe Rasa Vasinauskaite

Pastaruoju metu išleista nemažai įvairių knygų apie teatrą ir jo asmenybes. Ar tai sutapimas, ar naujo etapo pradžia?

Tikriausiai galima kalbėti apie naują etapą. Tos knygos, pavyzdžiu, pokalbiai su Valentiniu Masalskiu ar monografija apie Dalą Tamulevičiūtę, pasirodė laiku. Tieki jie, tiek ir kiti menininkai, tie, kurie kuria dabar ar kurių jau nebéra, turi būti įrašyti į šiuolaikinę teatro kultūrą. Neatsigrežę atgal, nežinodami praėties mes negalėtume įvertinti šiandienos.

Nesenai pasirodė Jūsų monografija „Laikinumo teatras. Lietuviai režisöros pokyčiai 1990–2001 metais“. Rašydama šią knygą pirmiausia norėjote kalbėti apie konkretius kūrėjus – režisierius ar apie bendras tendencijas?

Iš pradžių svarčiau apie penkių mūsų režisierius – Jono Vaitkaus, Eimundo Nekrošiaus, Rimo Tumino, Oskaro Koršunovo ir Gintaro Varano – kūrybos analizę 10-ajį XX a. dešimtmetyje. Ketina per penkis portretus pristatyti to laiko teatra, kuriam susikirto ir savaip susilijo ankstesnių dešimtmecio palikimas ir naujovės. Na o rašant ēmę plėstis ne tiek portretai, kiek juos formavęs kontekstas. Pastarasis anaipolt nebuvu lengvas. Pavyzdžiu, 1999-aisiais, apibendrinant dešimtmecio pokyčius, buvo teigta: išnyko eksperimentinės dvasios ieškojimai, išnyko teatrai kaip reiškiniai ir režisūrinės asmenybės, smuko profesinis lygis bei meninė kalba ir pan. Tačiau taip atrodė anuomet, kai ir teatro kritikai, ir praktikai, ypač jaunieji, karštai reagavo į esamą situaciją ir bandė ieškoti išeicių. O štai prabėgo dar dešimtmetus, ir anas laikas man dabar atrodė buvęs kūrybiškai pats intensyviausias. Gintaras Varnas per knygos pristatymą pasakė, kad tai buvo mūsų jaunystės laikas, gal todėl jis toks svarbus. Bet turbūt reikėjo nuo jo šiek tiek atitolti, kad anuometiniai ižykiai koncentruotuosi ir igautų naują prasmę. Kaip tik todėl knygoje atsirado gerokai platesnis istorinis ir teorinis kontekstas, padedantis įvardyti nauju reiškinii formavosios tendencijas ar apskritai lūžio laikotarpio teatro situaciją.

Lietuviai teatras dažnai kaltinamas uždarumu, savo knygoje rašote, jog po 1990–uųjų teatras ēmė žvelgti plačiau. Ar per tuos dvidešimt metų jis dar labiau atsivérė?

Man atrodo, vienas iš esminių skirtumų yra tai, kad pirmajį nepriklausomybės dešimtmetyje teatras atliko gerokai daugiau funkcijų. Prisimenant sovietinį laikotarpį, jis tarsi stengėsi susigrąžinti būvusią vertę, „angažuotis“ tiek meniškai, tiek socialiai. Ir turėjo ne tiek sutinkančią idėją, bet ir aiškiai teigė savo poziciją anuometinių pramoginių spektaklių ar tiesiog blogo teatro, stagnuojančios kultūros po-

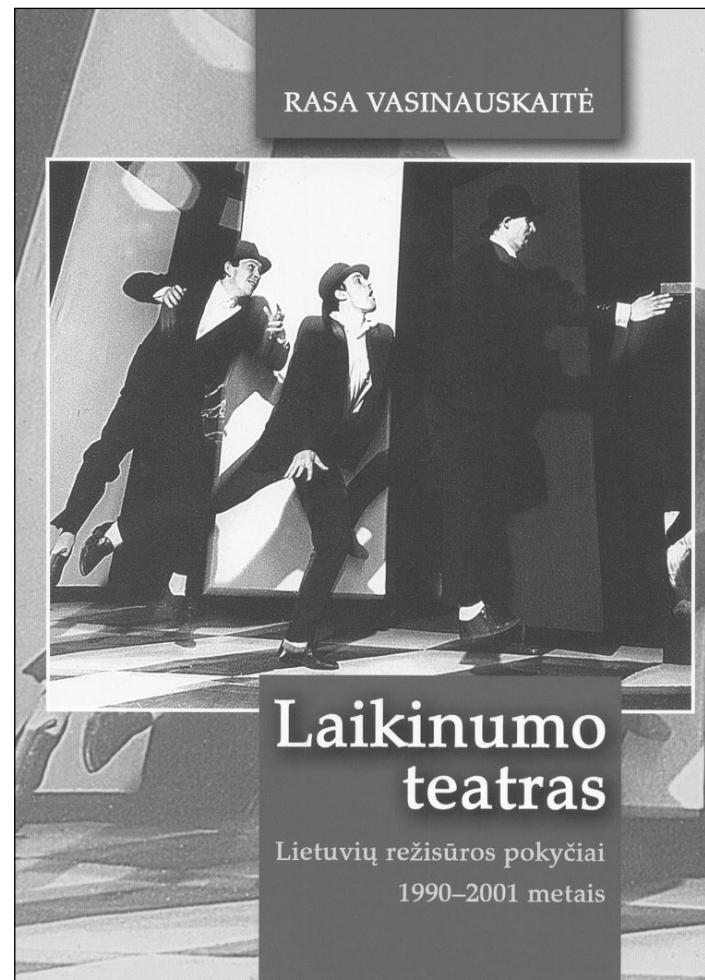

dvidešimt metų, nes kito panašaus neatsirado. Tad Šarka tiesiog yra belaikis, jis nesensta, nors ir nejauneja. Arba, tarkim, Agnus Jankevičius debiutavo labai įsimintinai, tačiau, matyt, „ne laiku“, ir prireikė dešimtmecio, kad apsispręstų, koks teatras jam artimas ir kokį nori kurti. Vieni idėjas generuoja greičiau, kitis lėčiau, tačiau kaip tik idėjų šiandieniams jaunesiems trūksta. Galbūt anuomet pasakyti kažką nauja buvo lengviau – kad ir reaguoti į patį lūžio momentą, šiandien – daug sunkiau, vadinasi, reikia ieškoti savo kalbos, savo stiliums ir ja opnuoti bendram kontekstui. Kai tokios opozicijos nėra, tuomet ir teatras ima suktis labai ribotoje erdvėje. Nepaisant „meno inkubatoriu“ ar kasmet jaunesiems suteikiamos „Menų spaustuvės“ erdvės, iš jaujų pasigendu savo žodžio apie tai, ką jie mano apie save bei šiuolaikinį pasaulį ir ko jie iš jo nori. Puiku, kad jie įvalde techniką, gali iš visko sukurti spektaklį, tačiau visada atėina tokis momentas, kai už technikos norisi matyti dar ir kūrėjo veidą... Režisūrinis teatras, režisierius asmenybė mūsų teatrui buvo ir yra labai svarbi. Ir kartu juk matome kolektyvinės kūrybos židinius, pavyzdžiu, „cezario grupe“, „Atvirą ratą“. Tai ne „autoritarinės“ režisieriaus valdžios, o aktorių individualybių grupės, kurioms režisierius reikalingas kaip bendraautorius, nes teatras čia kuriamas iš individualios patirties. Yra spektaklių, gimusiu kaip aktorių iniciatyvos, bet jų negalėtum pavadinti komerciniais, nes čia susitikimas su žūrovais yra motyvuotas pačios kūrybos alkio.

O kaip susitikimas su kritika? Kada ir prie ko – kūrėjų ar žūrovų – ji buvo arčiau?

Kritika visada atliko ir atlieka savo funkciją. Ji negali sėdėti ant dviejų kėdžių, nes jos požiūris yra nešališkas. Man atrodo, kad teatro kritika savo auksu amžių išgyveno sovietiniai laikais – ji buvo tas tarpininkas, kuris palaikė ir net formavo žūrovų ir kūrėjų dialogą. Ir, matyt, neatsitiktinai autorinė režisūra, grįsta ne tiek dramos teksto „pastatymu“, kiek spektaklio, kaip savitos meninės sistemos, sukūrimu, išauginuo ir sustiprino interpretacine kritiką. Tokia ji išliko ir 10-ajį dešimtmetyl, ir net vėliau, bandydama gilintis į režisierius kuriamą pasaulį. Žinoma, buvo ir „recenzuojanti“, įvertinanti ir net sutriuškinanti spektaklius, kokios šiandien galėtume pasigesti. Tai ne kritikos kaltė, kad šiandien ji nerecenzuoja kiekvieno spektaklio, o jauni autoriai dar tik mokosi vertinti, nebijdami sulaukti atsakomojo smūgio. Kažkuriuo metu iš tikrujų buvo apėmęs jaunas, kad kritika šiandieniam teatrui nereikalinga, nes jo tikslas – kuo sėkmingesiai parduoti spektaklius ir tenkinti publikos poreikius. Juolab kad ir nuomonė apie spektaklius galima atrasti bet kuriam teatro ar

kitokiame tinklalapyje, ir šios nuomonės dažnai lemia žūrovų pasirinkimą. Bet kaip tik todėl, kad teatras neliktu savo paties vakuumė, manau, kritika šiandien ypač reikalinga. Ji gali padėti suprasti, kokiai kontekste dirba menininkas, kokių ryši su „tradicija“ ar naujovėmis turi jo kūrīnys, kiek svarbus yra vieino ar kito jauno režisierius pasiodymas viename ar kitame teatre. Nes tik kritika spektaklių, reiškinį gali įrašyti į bendrą lietuvišką ir platesnę teatrinę erdvę, suteikti jam išliekamosios vertės. Be abejo, ir kritika priklauso nuo teatro – kokie spektakliai, tokie apie juos ir tekstai. Bet visada bus svarbu, koks žmogus ateina rašyti ir kokia yra jo intencija. Kaip kūrėjai, taip ir kritikai turi save motyvuoti.

Kokie Jums atrodo šie teatro me-tai?

Nemačiau daug spektaklių, bet yra keturi skirtingi, gal net paradoksalūs išpūdžiai, kurie galėtų atspindėti dabartinį Lietuvos teatro kontekstą. Pirmasis – Jono Jurašo Kauno dramos teatras statyta „Antigone Sibire“. Džiauguosi Eglės Mikulionytės, Liubomiro Laucevičiaus, visos trupės ir, žinoma, Jurašo darbu. Man tai vienai spektakliui, kuris padėjo įvertinti Jurašo padėtį dabartiniame teatre. Iš skirtingų pozicijų ir laiko perspektivų režisierius pažvelgė į amžiną tragisko pasirinkimo situaciją ir sukūrė ne tiek tautos dramą, išplėtotą per Anouilh'aus „Antigonei“. Be to, tai turbūt vienintelis pastarųjų metų lietuviškas dokumentinis spektak-

Ačiū už pokalbį.

KALBĖJOSI SIGITA IVAŠKAITĖ

Aktorius – žmogus – publika

Dar kartą apie Oskaro Koršunovo spektaklį pagal Maksimo Gorkio pjesę „Dugne“

Sigita Ivaškaitė

Kartais reikia tiek nedaug. Nedaug žodžių, vietas, daiktų, laiko. Ypač žodžių. Kuo stipriaus jaučiamė, tuo mažiau kalbame, jei ne – beriame dėmesio neveritas beprasmybes. Kaip retai pastaruoju metu žinome, ką ir apie ką šnekėti. Matyt, nebejauciamė, todėl vien dangtomės papuošimais, blizgučiais ir linksmybėmis. Atrodo, taip užpildysime žmogiškojo bendravimo tuštumą, kurią kasdien jaučiamė gatvėje, žiniose, teatre.

Palygint su originalia Maksimo Gorkio pjesė „Dugne“, nedaug žodžių iš jos pasiūmė Oskaras Koršunovas savo naujajam pastatymui. Režisieriaus atrinktas tekstas nesudarytu net vieno iš keturių dramos veiksmų. Atnisakyta realaus, apčiuopiamo siuzeto, ryškios personažo linijos. Pirmajame plane atsiduria aktoriaus (žmogaus) susitikimas su publika – mumis. Pats spektaklis netrukna nė pusantros valandos, o vyksta nedidelėje, sakytm, beveik nedekoruočio repeticijų salėje.

Žiūrovai pasitinkami aktoriams jau sėdint už stalo. Jie apžiūrinėja mus, gaudo žvilgsnius, aiškinasi, kas šyakar juos stebės, jų klausysis. Nei vieni, nei kiti nuo žvilgsnių susidūrimo nepabėgs iki pat pabaigos – čia nebūs užgesinta šviesa ar pamiršta, su kuo, kam (kaip supranti vėliau – ir apie ką) šnėkama. Nedidelis atstumas tai paaštrina, sėdintys pirmoje eilėje iš tiesų gali pasijusti lyg užstalėje, visiškai arti, akis į akį su aktoriais. Čia net nėra užkiliusių, – laukiantys savo scenos tiesiog sėdi šone, kiek atokiai, stebi kitus arba rodomas skaidres ir ruošiasi veiksmui.

Néra jokio grimo, o kostiumai (Agnė Kuznickaitė) atrodo lyg išstraukti iš „Humanos“ maišų. Kaip ir erdvė, – aktoriai niekuo nesidenčia, nebent stalui, kuris vienintelis ir skiria juos nuo žiūrovų, nors kartu ir jungia kaip bendros užstalės sugrėvovus. Atviras. Toks yra visas spektaklis, aktorių ansamblis ir pats režisierius, labai tiksliai pasirinkęs Gorkio pasakojimą apie prieigludoje gyvenančią varguomenę. Ir dar tiksliai atsirinkęs tą nedidelę dalį teksto ir personažus. Koršunovo „Dugne“ nepamatysime nei prieglaudos šeimininko Kostylovo, nei jo žmonos, nei Lukos. Režisierius pasiliuko tik tuos, kurie iš tiesų yra dugne ir bando už kažko išsikibti.

„...ir nors jū [žmonių] gyvenimas eina vis blogyn, bet nori – kad eitų geryn... Užsišpyre!“, – jau pirmieji Satino (Dainius Gavenonis) žodžiai kelia kreivą šypsni. Taip taikliai sudėliotas Gorkio tekstas ir jo skambesys šiandien iš karto nurodo ne vien į lūdnai ironišką spektaklio nuotaiką, bet ir i pasirinktą kontekstą. 1902 m. tekstu Koršunovas sugeba kalbėti ir apie šiandienos teatra, ir apie bendrą dabartinę situaciją, ir, svarbiausia, apie mus, esančius čia ir dabar.

Susodinti prie stalo personažai kalbasi lyg ir apie nieką, lyg ir apie kažką svarbaus. Sakytm, pagirangi, pavargę, kiekvienas iš jų turi savo pasaulį ir problemas, kuriuos neišvengiamai susiduria tokioje mažoje erdvėje, o gal apskritai mažame pasaulyje. Satinas, Koršunovo pasodintas į stalo šeimininko vietą, savo kalbomis visuomet nori aprėpti viską. Gyvenimo filosofas, turintis ką pasakyti kiekviena tema. Jo žodžiai pilni ironijos, kaip ir santykiai su aplinkiniais. Nesvarbu, koks bjaurus ar įkyrus jis gali pasirodyti, suprant, kad jam iš tiesų rūpi. Akmirkos, kai Satinas pradeda kalbėti apie Senį (Luka) ir jo mintis, nušvinant tikrū nuoširdumu, užsidegimui.

Būtent tada (nesvarbu, kokia intonacija) kalbama apie žmogų, vaku, religiją, meilę, įstatymą, – visa tai, ko ši žmonių gyvenimuose nebėra. Kaip ir paties Senio, lyg jis ir būtų viską išsinešęs. Dievas? Jei taip, tuomet Nietzsche buvo teisus – jis mirė. Ir kaip žmonės turi elgtis dabar? Kaip jie atrodo? Kur jie atsidūrė? Čia atsiranda publika – mes, iš esmės lygiavertė pat išgyvenantys, skambiai tariant, vertybų krize ar besitęsiančią Dievo netekšt. Klausimas tik vienas – ar patys sau tai galime pripažinti?

Čia įdomus pasidaro dugno, kaip gyvenimo būsenos, suvokimas. Kodėl mes, pritardami tam, kad nebėra moralės, tikėjimo ir meilės, ne manome, kad patys galbūt esame dugne? Blaivybė nėra atsakymas ar pasiteisimus. „Kai aš girtas, man viskas patinka“, – sako Satinas. Nėra svarbu, kad geriama, svarbu kodel. Ir tikrai ne iš laimes.

nuoginus, nesilepiant čia ieškoma paprasčiausią dalyką. Kažkuriuo metu pajunti, kad šie žmonės, patys to nezinodami, savo portretais atveria aikis kiekvienam stebinčiam.

Koršunovo interpretacijoje nėra svarbi socialinė priklausomybė, – Gorkio aprašyti varguomenės žmonės čia įasmeninami gerokai plačiau. Viena vertus, tekste išlieka Baronas (Darius Meškauskas), kurio titulais abejojama, buvęs kailininkas Bubnovas (Julius Žalakevičius), policininkas Medvedevas (Rytis Saladžius) ir kiti, bet tai beveik nebereikšminga. Svarbesnis tampa pačių aktorių buvimas salėje ir jų sakomi tekstai, kurie pinasi savose prasmėse. Žiūrovas neišvengiamai mato aktorių ne vien kaip personažą, bet ir kaip asmenį.

Rasos Samuolytės Nastia – girdėta, matyta ir atpažįstama. Ji ir ta pati Samuolytė, vaidinanti vis kam nors besiprišeinančias jaunas merginąs, ir Nastia iš mūsų kasdinėbės. „Ar jūs suprantate, kas yra meilė? Ar tu suprant, kas yra meilė? Aš patyriau, aš žinau, kas yra meilė, o tu...“ – kiek kartų girdėti žodžiai. Jų reikšmė retai kada būna tik skundas, – prisimindamas buvusių meilė žmogus visuomet ieško naujos. Nastia tikiai, jog ji dar yra kažkur, bet tikrai ne čia, tarp šių žmonių, tarp kurių ji atrodo lyg uždaryta narve.

Savotiška jos priešingybė – Nėles Savičenko Kvašnia, jau palaidojui vyrą, neslepianti dėl to kilusio džiaugsmo. Ji žino (bent jau taip sako), kad daugiau niekada netekės,

neleis savęs daugiau skaudinti. Gruobi ir tvirta ar tik taip atrodant? Ar

Spektaklio kontekste sasajos su Hamletu veda prie kitų autorinių režisieriaus sumanymp.

Dar spaudos konferencijoje, pradedusioje šių metų OKT sezoną, Koršunovas kalbėjo apie savo planus vis pabrėždamas du dalykus: pasipričiimą bevertei popprodukcių ir aktoriaus, kaip unikalaus instrumento, vertybę. Abu ketinimai

reikalingas, tikėjės iliuzijomis jis ir išcina, palikdamas kitus toliau smegti.

Iki kito Aktoriaus pasirodymo žiūrovai ne vien stebi, bet ir yra įtraukiama į eilines išgertuvės. Visą laiką kirbėjės jausmas, kad tai, kas vyksta prieš tavo akis, yra kažkur tarp gyvenimo ir teatro, pasivirtinā nuskambėjus žodžiams: „Kas no-

Dainius Gavenonis (Satinas) ir Darius Meškauskas (Baronas)

matomi visą spektaklį. Pradedant „nuoga“ aktorių vaidyba ir baigiant tuo pačiu Hamletu, užpildančiu „Dugne“ iki šiol statytų Koršunovo darbų potekstėmis.

Būtent Gumausko Aktorius skleidžia jautrius mintis. Galima i jį žiūrėti kaip į prasigėrusį, kažkada scenoje vaidinus (kad ir Duoobks) artistą, bet daugiau nei akivaizdu, kad režisierius jam sustieka gerokai daugiau reikšmės. Jo tragedija išaukština patį aktorių ir jo darbą. Gumausko psichofizika net gąsdinančiai įtikina. Scenoje, kurioje Aktorius vis bando prisiminti taip puikiai mokėtą tekstą, atrodo, kad jis tuo imis ir iš tiesų išsiners iš savo odos. Bet visos pastangos beveikas.

Unikalus darbo instrumentas – žmogus – yra sulaužytas, siela – prageria, o be jos kūryba neįmanoma. Tam tikra prasme Aktorius jau yra miręs, dėl to jam nesuprantama, kodėl Satinas sako, jog dukart žmogaus užmušti neįmanoma. Niekas net jo vardo neatsimena, o apie tai dar 1998 m. scenoje kalbėjo Roberto Zucco, kartodamas savo vardą ir vis stengdamasis jo nepamiršti. Pats Gumauskas kitame spektaklyje – „Vaidinant auką“ – atliko šiuolaikinio Hamleo vaidmenį, tik tada jis mirėt jaukinosi, ieškojo pasirinkimo. Dabar to nebėra. Nebelieka „Būti ar nebūti“, yra tik „Nebūti“.

Per visą spektaklį Aktorius ruošiasi mirčiai, kartaus lyg bando kabinčiai atkisi, kad kas nors išties ranką, susirūpins, bet niekam nerūpi. Nereikalingi yra jo eileraščiai, niekas net nesutinka už jį pasimelsti, o mintį apie gydyklą nuo alkoholio palydi Barono replika „Fata morgana“. Toks vienas, niekam ne-

Darius Gumauscas (Aktorius)

tiesiog vėl Gertrūda? O Samuolytė – Ofelija. Nastia jautriai lyg tėvo netektį išgyvena Senio dingimą, o ir Aktorius (Darius Gumauscas) po jos grasinimų išeiti cituoja Hamletą, siunciant savo mylimają į vie nuolyną.

Darius Gumauscas, Aktorius ir Hamleo tema – atskira Koršunovo „Dugne“ dalis. Nuorodos į Shakespeare'o herojų Gorkio tekste daugiau iliustratyvios, – tai kiekvieno aktoriaus svajonių vaidmuo.

ri išgerti su Gavenoniu, vaidinčiu Satiną?“ Vėliau niekas net nebeklausia – atlėkės Žalakevičius-Bubnovas visiems pilsto ir dalina degtinę. Čia Koršunovas leidžia sau žaisti tuo, ką jau seniai gerai įvaldė – publikos linksmimui ir prijaukinimui. Tad po visų šėlionių tik dar skaudžiau nuskamba Barono žodžiai, kad Aktorius pasikorė.

Ir štai jis pasirodo, ramus ir tyras lyg angelas. Pris jis nublanksta vienas iki tol matytas purvas. Visi, kurie iki tol užgoždavo Aktorių, sėdasi tylū ir nurimę, Alioša (Giedrus Savickas) nustoja pliurpęs ir šokęs, Kleščius (Jonas Verseckas) nebesiskundžia, kad nėra nei sveikatos, nei darbo... Visi personažai sėdi tyliai susimąstyti, o aktoriai klausosi Hamleo monologo.

Tik dabar jie galėjo atsirasti, tik dabar juos galima išsakyti. Antrą kartą miręs Aktorius atgauna sielap, tikėjimą savimi, talentą. Judėdamas tarp juodų dėžių jis eina į šviesą, atremia galvą į paprastą lempą, kurios šviesa žiūrovui gali pasirodyti net aureole. Viskas taip paprassta. Reikia tik žmogaus. Iš žmonių Oskaras Koršunovas sukuria spektaklį. Iš to, ką mes visi turime bendra, ką išgyvename. Ir iš kitokio nei dabar teatro, nesidangstančio pausoalais.

Atvira „Dugne“ forma neleidžia vertinti spektaklio vienareikšmiškai. Akivaizdu, kad kas kartą jis kinta ir kiekvienam atrodo vis kitaip. Žiūrovui reikia pasitelkti savo asmeninę patirtį, neatsiriboti nuo iji einančių aktorių. „Hamleo“ veidrodis čia tapo permatomu stiklu, kurį prievalu sudaužyti. Tik susipjaustę ranką jo šukėmis mes galime prisielti prie to, kas esame.

Jubiliejui – Septintoji simfonija

Vytauto Barkausko 80-mečio koncertas filharmonijoje

Živilė Ramoškaitė

Vytautas Barkauskas – vienas žymiausių, produktyviausių ir bene dažniausiai atliekamų kompozitorių, yra labai savita placių interesų asmenybė, aktyviai dalyvaujanti muzikiniame gyvenime. Sunku patikėti skaičiumi, kurį parašau paantraštėje, bet, kaip neslyk nuskambėjo per jubiliejinių vakarų, kompozitorui – *tik* aštuoniasdešimt. Šis kūrybingas, energingas, inteligentiskas kūrėjas domisi viskuo, kas susiję su muzika, kūryba ir apskritai kultūra. Jo suinteresuotas žvilgsnis nukreiptas ne vien į šiuolaikinę muziką, kaip daugelio kolegų, jis – nuolatinis koncertų, operos lankytogas. V. Barkauskas yra atviras, nevengia polemikos, viešai reiškia savo požiūrių, argumentuoja ir formuluoja visuomet labai aiškiai. Todėl su juo norisi bendrauti, išgirsti nuomonę apie kūrinius ir atlikėjus, sutikti arba ne, pasiginti... Gera, kad turime tarp menininkų tokius asmenyblius!

V. Barkauskas beveik vienintelis iš mūsų kompozitorų numeruoja savo kūrinius. Muzikų žargonu, tai opuso (op.) numerai, rašomi greta kūrinio pavadinimo. Šiuo klausimu vienos nuomonės šiais laikais nėra, daugybė šiuolaikinių autorų to nedaro. Tačiau muzikologams ir muzikos kritikams šie skaičiukai labai parankūs. Jie tiksliai nurodo, kiek kūrinį autorius jau paraše ir padeda be klaidžiojimų sekti jo bražo evoliuciją bei daug kitų kūrybos dalykų.

Išbandęs skirtinges kūrybos sistemų V. Barkauskas sukūrė savo stiliją, jungdamas serijinės technikos ir tonalumo principus. Bet svarbiausia kompozitorui – ne kokias priemones jis naudoja, o ką savo muzika pasako. Kurdamas muziką V. Barkauskas siekia, kad ji būtų išraiškin-

ga, emocionali, kad atlikėjas pajustų tai, ką autorius pasakė, ir galėtų įsitikinės perduoti klausytojui, o klausytojas pajustų atlikėjo dvasinę nuotaiką. Tai, pasak kompozitoriaus, muzikos gyvavimo triada: kompozitorius – atlikėjas – klausytojas.

Aštuoniasdešimtmetį švenčiantis kompozitorius sukūrė jau 132 veikalus. Pats naujausias, op. 132 – tai Septintoji simfonija, pirmasyk su skambėjusi praėjusį šeštadienį (kovo 19 d.) įvykusiam jubiliejiniame koncerte (jį vedė muzikologas Viktoras Gerulaitis). Roberto Šerveniko diriguojamas Nacionalinis simfoninis orkestras gausiai susirinkusiai publikai parengė idomią ir patraukliają programą, aprėpusi keturis V. Barkausko kūrybos dešimtmečius: minėtą Simfoniją Nr. 7, op. 132, „Tris aspektus“, op. 17, ir operos „Legenda apie meilę“, op. 39, IV paveikslą. Koncerto idėmą klausėsi orkestro meno vadovas ir vyr. dirigentas Juozas Domarkas, pirmasis V. Barkausko muziką, kaip tik „Tris aspektus“, 1969 m. išvežęs už „geležinės uždangos“. Šis opusas buvo labai palankiai sutiktas ir Lietuvoje, ir užsienyje. Profesorius Algirdas Ambrasas rekomendavo analizuoti jį kaip ypatingą nacionalinės specifiko raiškos pavyzdį, kai ši specifika reiškiasi ne ištisomis liaudies melodijomis, o jų fragmentais arba mažomis struktūromis, kurių prisodintas muzikinis audinys. Labai idomu buvo klausyti šio kūrinio puikaus atlikimo ir gerai pažesti „aną“ jo sukūrimo epochą su visomis „gudrybėmis“ (literatūroje – tai buvo skaitymas tarp eilučių).

„Legenda apie meilę“, sukurtą 1975 m., garsinės medžiagos ir komponavimo požiūriu nuo „Triju aspektų“ skyriši tarsi kito autoriaus veikalas. Per gerus penkerius me-

D. MATVEJEVO NUOTR.

tus kompozitoriaus bražas kardinaišiai pasikeitė. Pateikto paveikslolo muzika – ekspresyvi, orkestro faktūra – tiršta, dinamikos kaita intensyvi ir – jokių folklorinių struktūrų. Vokalinės partijos, ypač Valdovės – atonalios, alsuojančios ekspressinimo estetika. Kūrinjį atliko Inesa Linaburgytė, Asta Krikščiūnaitė, Liudas Mikalauskas, Fausta Savickaitė, Algirdas Bagdonavičius, choras „Vilnius“ (vadovas Povilas Glylys) ir NSO.

Ryškiausią išpūdį šiame koncerte paliko naujoji V. Barkausko simfonija. Jau Šeštojoje, sukurtoje prieš dešimt metų, kompozitoriaus muzikinis mintijimas, palyginti su ankstesnėmis simfonijomis, buvo gerokai pasikeitus. Dabar, po dešimtmečio, jo kalbėsena išjungo dar daugiau skaidrumo ir šilumos, aiškumo ir savito grožio. V. Barkauskas meistriškai valdo formą, kurią nesunkiai atseki iš klausos, be par-

titūros. Visuma formuoja *accelerando* (greitėjimo) principą. Kūrinio *motto*, „žmogus, pasaulis, žingsnai“ sufleroja ir šio greitėjimo prasmę: gyvenimo tékmés greitis keičiasi, labai lėtai slinkęs ankstyvoje jaunystėje, ilgainiui laikas ima lėkti pačeliui greičiu. Tai akivaizdžiai išreikšta simfonijoje.

Viskas prasideda iš pačių gelmių. Pradžioje (*Praeludium*) pasigirsta pats žemės vargonų garsas „do“, jį papildo žemės fortėjono garsas, paskui girdime tamtamą, gongą, vėl vargonus; garsų skalė ir instrumentų sudėtis šiek tiek plečiasi, skamba žemės kontrabos registras... Iš šios sustingusios žemų garsų masės išnyra garsas „La“ (*Andante*), nuo kurio prasidėda muzikinis vyksmas. Kompozitorius paaškino, kad kūrinio garsinę medžiagą jis organizavo *in A* („la“), o *Andante* dalį komponavo principu, panašiu į „klangfarbenmelodie“. Simfonijoje išprasmintus mąstymo žingsnius galime suvokti tiesiog kaip atskirų kontrastingų kūrinio dalijų seką. Spėlioju, ar autorius turėjo omenyje konkretiai garsais išreikštą žingsnį. Pasirodo, taip. Kompozitorius paaškino, kad antroje (*Andante*) dalyje violoncelėms tariant „la“, suskamba „sol“ (septimos intervalu), o kai „sol“ pakartojta altai ir galų gale jis perciauna aukštyn į „la“, tai ir yra pirmasis žingsnis. Šis didžiosios sekundos intervalas tampa visas simfonijos leitmotyvu. Antroje, ketvirtuoje ir šeštuoje dalyse (visos trys yra *Andante*) šis leitmotyvas labai svarbus, jis išreikšia žingsnius.

Vytautas Barkauskas šią simfoniją rašė ilgai, tręs metus, ir tvirtino daugiau stambių simfoninių drobių neberašyti. Šiaip ar taip, lauksite naujų jo kūriniių, linkédami puikios sveikatos ir neblėstančio kūrybingumo.

Dar spėjom išokti į traukinį...

Artėjant Tarptautinei teatro dienai, kalbinome trupės „Liudi“ narių Vaidą Kublinską ir Dominyką Vaitiekūną bei teatro judėjimui „No theatre“ priklausančius Indrę Lencevičiūtę ir Dovydą Stončių.

Baigę studijas, nėjote dirbtį į valstybinius teatrus, o susibūrėte į trupes, judėjimus. Būtent tokį Lietuvos muzikos ir teatro akademiją baigusiu aktorių pasirinkimą jau galima vadinti ne pavieniu reiškiniu, o tendencija. Kodėl, jūsų nuomone, tai vyksta? Tai vertinate teigiamai ar neigiamai?

Indrė Lencevičiūtė: Manau, jauni aktoriai nenori atsiskirti nuo savo grupės. Mūsų atveju buvo būtent taip – norėjome likti kartu.

Dominykas Vaitiekūnas: Lietuviuje labai jaučiamas aktorių perteklius ir teatrų neturi galimybų priimti jų tiek, kiek paruošia LMTA. Be to, niekas nesiveržia į mažesnių miestų teatrus – visi nori likti sostinėje dėl kūrybinių galimybių, geresiui gyvenimo sąlygų ir kultūrinės terpės.

Dovidas Stončius: Valstybiname teatre negali rinktis – dažnai tau priemetamas vienas ar kitas vaidmuo tik dėl to, kad turi etatą. Aš trupių kūrimasi vertinu teigiamai.

D. V.: Dar vienas teigiamas bruožas – kūrybinė konkurencija, kuri atsiranda dėl to, kad kuriasi naujos trupės.

D. S.: Aišku, yra ir tokiai trupių, kurios tikrai nesukuria kažko vertingo. Ir tik laikas parodys, kurios iš jų išsilaikys.

Vaidas Kublinskas: Dabar laisvie-

ji menininkai susibūrė „Menų spaustuvėje“. Mes džiaugiamės – dar spėjome išokti į tą traukinį. O ką darys kitis? Neaišku.

Ar pradedant kurti trupę, judėjimą būtina turėti lyderį, ar užtenka vieningos komandos?

I. L.: Manau, gali užtekti ir komandos.

D. S.: Aišku, kai yra lyderis, jaučiasi tvirčiau – yra žmogus, kuris žino, ką jis nori daryti.

V. K.: Kai yra lyderis, sutaupoma laiko. O jei viską spendžia komanda, viskas vyksta šiek tiek lečiau. Tada motaisi pats darydamas klaides. Aš manau, kad į trupę susiburiama, kai grupė žmonių vienija bendras požiūris, tikslas, vertybės. Aktorių kursai su renkami atsižirkintai. Ir tik pabaigus mokslius paaškėja, ar ta grupė yra kolektyvas, galintis egzistuoti už

LMTA sienu. Kursas persiformuoja ir lieka tik tie, kuriems to reikia. Manau, kad nedidelė žmonių grupė gali kurti ir be aiškuo lyderio, bet jei žmonių yra penkiolika arba daugiau, be diktatoriaus neišsiversi.

Kuriate galvodami apie tai, kas aktualu žiūrovui, ar jums svarbiau tiesiog daryti tai, kas patinka ir aktualu jums patiemis?

D. V.: Jei kūrėjui nėra pačiam aktualu tai, ką jis daro, tai jis nesugebės pertiekti šitos aktualios žiūrovui. Jei tau pačiam neįdomu, ką tada gali pasiūlyti kitam?

V. K.: Grupinis darbas atsijoja tai, kas įdomu tik vienam žmogui. Ir jei tu atradai, kas patinka ne tau vienam, o trims žmonėms, tai galima manyti, jog tai aktualu ir platesniams žmonių ratiui. Aišku, kurdamas galvoji, kad tai patiks panašaus amžiaus, pana-

šaus mąstymo žmonėms, tokiemis kaip tu.

D. S.: Tačiau ne visi jauni žmonės domisi teatru, kai kurie tiesiog nėra apie jį pakankamai informuojami. Manau, reikia galvoti, kaip pritraukti ir rajonuose gyvenančius žmones.

D. V.: Gal jie nė nenorí, kad juos pritrauktu?

D. S.: Bet kaip jie gali žinoti, ar teatras jiems įdomus, ar ne? Kai patamatys, tada ir spręs.

Ar jaučiate teatro kritikų dėmesį?

V. K.: Pasitaiko.

D. V.: Užsimena.

V. K.: Vyresnei yra linkę pakritikuoti atžagaria ranka, viena eilutė, prabėgoma straipsniuose. O jaunesniųjų papluša iš širdies.

Gaila muzikos

ATKELTA IŠ 1 PSL.

maturgija. Apmaudu, kad būtent šia partitūra, į kurą G. Verdi sukrovė viso gyvenimo patirtį, kuria senatvėje, po didelės kūrybinės pauzės, sugebėjo paradoksaliai atginti ir debiuoti kaip neoromantičės, povagnerinės muzikinės dramos autorius, režisierius nepatikėjo. Todėl ēmė taisityti padėti, užkraudamas storą savo simboliją semantinį sluoksnį ir vėl pateko į tuos pačius – dvigubo spektaklio – spastus. Tačiau muzika šysk – vėl auka. Spektaklio muzikinis vadovas Gintaras Rinkevičius interpretavo veikalą su galinėja ekspresija, bet ji vangiai pasiekė publiką, atsimušdama į visiškai kitokio tempo ir pasaulėjautos sceninį vyksmą. Tai specifinis nekrošiškas sceninis tempas, kuris anksčiau jo dramos spektakliuose atimdavo žadą ir priversdavo pagal jį tvinkčioti pulsą. Deja, ši išretinto pulso magija nebesuvaldo paskutinių E. Nekrošiaus dramos spektaklių laiko, ji išsklaido ir spektakliai tiešiog prailgsta. Antai „Idiote“ pagal Fiodorą Dostojevskį pirmajame veiksme galima išgyventi to nepamirštamo nekrošiško tempo euforiją, net fiziologiskai patirti tuos pačius pojūčius, bet nuo antro veiksmo ji ima sklaidytis, kol galutinai išnyksta. Tai sunku racionaliai paaiškinti. Galbūt tos magijos „superprogramavimui“ reikia daug daugiau laiko, nei leidžia dabarties meninės produkcijos apyvartos tempai.

Operoje – kas kita, niekur nesidėsi, ritmas čia – dirigento rankose. Tačiau „Otele“ muzikinį ritmą permūša režisierius pulsas, mes sekame paskui jį, jis laiko mūsų dėmesį ir, kad ir kokia aistra pulsuočia muzika, susikonecentruojame į režisieriaus simboliją kalbą. O ji kaip visada stipri, jos vienos užtekti, kad žiūrovo dėmesio koncentracija būtų maksimali. Kai kur reži-

sūrinė partitūra šiek tiek „suplonėja“ užleisdama vietą muzikinei, bet reikšmingesniuose muzikinės dramos momentuose režisierius imasi atsakomybės, nepasikliaudamas G. Verdi gebėjimui valdyti dramaturgiją ir veikti žiūrova.

Spektaklio pradžioje dar prieš suškambant muzikai į avansceną įšeina Jagas ir iš teatro uždangos galvos aukštynje iškerpa kvadratinį medžiagos gabalėlį. Publika nuščiava, taip dar iki pirmojo muzikos garso prasidėda spektaklio magija. Kad tai Dezdemones nosinaitė, dėl kurios įsiplieskia drama, žiūrovai supras vėliau, o kol kas šis simbolis – tik intrigą. Pro iškirptą uždangos „langą“ Jagas nužvelgia sceną. Ašišku, kad šis personažas (kol kas dar nežinia, kad tai Jagas) dramoje bus ir veikėjas, ir stebėtojas. Tokiu Jago stebėjimui „iš šaličės“ spektaklyje dar bus, ir tai sustiprina jo, kaip kruvinosis dramos iniciatoriaus, vaidmenį.

Itin paveikus, talpus ir poetiškas sparnų – angelo, Dezdemones meilės, jūros kriauklės, lopšio ir karsto – įvaizdis. Tačiau juos prislopina daugybė smulkesnių, lengvai ar sunkiai šifruojamų simbolių, kurie apkrauna žiūrovą darbu ir vietomis ryžtingai atribuoja nuo muzikos girdėjimo. Kartais jie net ima erzinti, kaip strikintis vaikų choras ar Emilijos įkyrinių draikomas baltas audeklas (suprask, Dezdemones vestuvinius apdaras) suškambant Dezdemones (Sigutė Stonytė) dainai apie gluosnį. Tai tyliojoperos kulminacija, kai jau tyvrote tyro nelaimės nuojuanta. Ar reikia šioje vete aktyvinti veiksmą? Gal čia verta pasitiketi Dezdemones itaiga ir leisti jai pertekti visą šios scenos vidinę jėgą?

E. Nekrošiaus darbą įdomu stebeti, ir jeigu jis jautriau girdėtų muziką, labiau pasitikėtu kompozito-

riumi, spektaklis galėtų būti įstabus. Neišėjo kompozitoriuui į naują ir scenovaizdžiai (scenografas – Marius Nekrošius). Tai silpniausias spektaklio komponentas. Idėja – aliužia į laivą, skritulio formos pakyla, ant kurios vyksta svarbiausi dramos momentai – neblogo, nors ir gana trafaretiška, bet jos realacija – pilka ir balta spalvos, grubūs scenografinių komponentų kontūrai – sterilizuoją Verdi temperamentą, gesina emocijų karštį. Dėmesi trikdo scenoje klaidžiojantys didžiuliai radiatoriai, finale jų vaidmuo itin sureikšmintas. Gal tai Dezdemones meilės ir šilumos ar kylančios emocinės temperatūros simbolis?

Sunku išpėti, ką norėta tuo išreikšti, bet jų tiesiskumas buitiškumas slegia. Negelbsti ir apšvietimas (šviesų dailininkas Levas Kleinas). Vyrauja gana ryski, anaipolt nepoetiška šviesa, o vaizduojant audrotą jūrą ar keršto troškimą – tradiciškai akompanuojantį siužetui.

Tuo tarpu Nadeždos Gultiajevos kostiumai atitinka veikalo dvasią. Juose išvengta buitiškumo, dailūs Dezdemones apdarų siluetai pabrėžia moteriškumą ir tyrumą, atsargas jų spalvinės gamos dera su valdingu kontūrų Otelo kostiumais. Gal truputį perdėm dalykiškai aprėdytas Jagas, vis dėlto permaininėja jo kostiumo spalva nuo baltos iki juodos informuoja apie veidmynę ir klastą.

Vertas pagyrimo LNOBT orkestras, jau pirmoje premjeroje suškambėjęs laisvai (kas ne visuomet būna savaiime suprantama), tad lengvai paklusęs Gintaro Rinkevičiaus monumentalai ir temperamentingai interpretacijai. Tiesa, dėl jau išsakyto režisūrinių trikdžių muzikinę logiką sekti buvo gana keblu.

Jau kelę metų aktyviai besireiškiantis tenoras Vaidas Vyšniauskas

Sigutė Stonytė (Desdemona) ir Vaidas Vyšniauskas (Otelas) M. ALEKSOS NUOTR.

neprasiūsčia per Otelo ir Dezdemones personažų įtaigą. O juk Jagas – didysis šios dramos iniciatorius ir veikėjas. Šiam personažui, regis, pristigo režisieriaus pozicijos. Daugiau ar mažiau sėkmagai parengti ir antraplaniai vaidmenys – Emilia (Laima Jonutytė), Kasijas (Audrius Rubežius), Rodrigas (Rafał Karpis) ir kt.

Šis „Otelas“ – reikšmingas LNOBT pastatymas. Palyginti su ant kičo ribos balansuojančia tų pačių statytoju Richardo Wagnerio „Valkirija“ (2007 m.), šis spektaklis stilistiskai kur kas labiau vientisas, estetiškas. Lietuvos publikai, besižavinčiai E. Nekrošiaus režisūra dar nuo „Pirosmiani, Pirosmani...“ ir „Dédés Vanios“ laikų, jis bus brangus. Teatro lankytujams išsvetur jis gali būti įdomus kaip originalios teatrinių kalbos atradimas. Greičiausiai šio spektaklio laukia pelnytai sėkmagai gastrolių maršrutai. Galbūt jo panorės kuris nors Italijos, kurioje režisierius turi savo apoletų būrij, teatras. Tik viena bėda – gaila muzikos.

JŪRATĖ KATINAITĖ

ATKELTA IŠ 4 PSL.

D. V.: Mes dar studijų metais pasvarstydam, kad galėtų vykti mūsų ir kritikų specialybų integracija. Retas teatro kritikos studentas lankosi jaunujių aktorių vaidybos egzaminuose. Jeigu būtų ugdoma tokia tradicija, kad kritikai yra teatriniu proceso dalis, jaunas aktorių galėtų išgirsti nuomonę apie save jau pačioje pasiruošimo pradžioje. Manau, kritikai taip pat mokytysi.

V. K.: Būtų įdomu vieniems susipažinti su kitų darbo specifika – aktoriai turėtų progos pabūti kritikais, pamatyti, ką tai reiškia, o teatrolo-gai paklausyti, kaip teatro praktikai vertina spektaklio kūrimo procesą iš savo virtuvės.

D. S.: Nors aš, pavyzdžiu, prieš eidamas į O. Koršunovo spektaklį „Dugne“, perskaiciau gal aštuonią recenzijas ir maniau, kad jau viskai žinau, tačiau, žiūrėdamas spektaklį, visas jas pamiršau.

Sekate savo bendraamžių kolegų veiklą?

D. V.: Mūsų darbo specifika tokia, kad jeigu koki vakarą esi laisvas, tai arba jau nebenori į teatrą, arba tačiau nerodomi tie spektakliai, kuriuos galbūt norėtum pamatyti.

D. S.: Aš stengiuosi sekti, bet kartais pritrūksta laiko, kad galēčiau neneiti į teatrą.

No theatre ir **trupė „Liūdi“** – konkurentai ar sajungininkai?

D. V.: Konkurenčija tokioje teatrų rinkoje būtų juokinga.

D. S.: Bet tik konkuruodam žmonės kažko pasieka.

V. K.: Toks ir galėtų būti mūsų tikslas – tapti gerais konkurentais.

I. L.: Mes einam šalia, bet ne vie-ni prieš kitus.

Ko Teatro dienos proga palinkėtu-mėt kūrėjams ir žiūrovams?

D. V.: Kūrėjams darbo, o žiūrovams rezultato.

V. K.: Visiems darbo. Smagiau at-eiti į teatrą po darbo, o ne be dar-bo. Taigi darbo visiems.

KALBINO KAMILĖ ŽIČKYTĖ IR AUŠRA KAMINSKAITĖ

Kronika

Poryt – „Auksiniai kryžiai“

Tarpautinė teatro dieną – kovo 27-ąją, už 2010-aisiais Lietuvos teatrų scenose nuveiktais darbus premijomis bus apdovanoti teatro menininkai. Kultūros ministerijos eksperimentų komisija skelbia „Auksinių scenos kryžių“ pretendentus.

Geriausias 2010-ųjų metų spektaklis:

Maksimo Gorkio „Dugne“. Režisierius Oskaras Koršunovas (Oskaro Koršunovo teatras);

Mariaus Ivaškevičiaus „Mistras“. Režisierius Rimas Tuminas (Valstybinis Vilniaus mažasis teatras); „Publiką“ pagal Federico García Lorcas pjesę. Režisierius Gintaras Varnas (teatras „Utopia“).

Scenografas ir kostiumų dailininkas:

Adomas Jacovskis – už spektaklio M. Ivaškevičiaus „Mistras“ scenografiją (VVMT);

Laura Luišaitytė – už scenografią ir kostiumus spektakliams D. Daniso „Akmenų pelenai“ (Kau-

no valstybinis dramos teatras), M. Macevičiaus „Prakeikta meilė“ (Lietuvos rusų dramos teatras), A. Jankevičiaus improvizacijos R. Schneiderio romano „Miego brolis“ temomis (Scenos meno kūrėjų asociacija, „Menų spaustuvė“), „Pati labiausia pasaka“ (Vilniaus keistuolių teatras);

Juozas Statkevičius – už kostiumus ir grimą L. Fall operetei „Madam Pompadur“ (Kauno valstybinis muzikinis teatras), spektakliui „Publiką“ pagal F. García Lorcas pjesę (teatras „Utopia“), šokio spektakliui „Ana Karenina“ pagal L. Tolstojaus romaną ir A. Schnittke’s muziką (A. Cholinos šokio teatras).

Kompozitorius:

Marius Baranauskas – už muziką spektakliui A. Jankevičiaus improvizacijos R. Schneiderio romano „Miego brolis“ temomis (Scenos meno kūrėjų asociacija, „Menų spaustuvė“); Martynas Bialobžeskis – už muziką spektakliui „Nutoletolai“ pagal P. Širvio poeziją (teatras „Cezario grupė“);

Visą nominantų sąrašą galite ras-

ti svetainėje www.7md.lt. Liudas Mockūnas – už muziką spektakliui „Prakeiktieji“ pagal E. O’Neillo pjesę „Gedulias tinka Elektrai“ (OKT).

Pagrindinio vaidmens aktorius:

Arvydas Dapšys – už Vyro vaidmenį spektaklyje Y. Rezos „Atsitiktinis žmogus“ („Mens publica“); Dainius Gavenonis – už vaidmenį spektaklyje M. Gorkio „Dugne“ (OKT);

Darius Gumauskas – už vaidmenį spektaklyje M. Gorkio „Dugne“ (OKT).

Pagrindinio vaidmens aktorė:

Eglė Mikulionytė – už Antigonės vaidmenį spektaklyje A.M. Sluckaitės „Antigonė Sibire“ (Kauno valstybinis dramos teatras); Inga Maškarina – už Senelės vaidmenį spektaklyje M. Macevičiaus „Prakeikta meilė“ (Lietuvos rusų dramos teatras);

Goda Piktystė – už Moters vaidmenį spektaklyje Y. Rezos „Atsitiktinis žmogus“ („Mens publica“).

Visą nominantų sąrašą galite ras-ti svetainėje www.7md.lt.

Susirašinėjimas šešėliais

„Laikas ir erdvė“ – Kazės Zimblytės ir Gintauto Trimako paroda „Lietuvos aido“ galerijoje

Monika Krikštopaitė

Kai mokėsi mano karta, apie Kazimierą Zimblytę kalbėta jau daug: viena iš lietuviško abstrakcionizmo šulų, nuožmi, laisva, geba iš dumblė gelmės išpešti sakralumo. Peržiūrime istorijoje ji buvo svarbi ir kaip nepaaiškinamas, liūdnas pasakojimas, primenantis Marcės Katiliutės, Elenos Kairiūkštės, Marijos Teresės Rožanskaitės likimus: apie talentą kaip būtinybę ir atstumimą, provokuojantį kalbėti iš lyčių studijų perspektyvos. Tačiau anuomet gyvai pamatyti Zimblytės kūrinius progū retai pasitaikyavo. Tai sen, tai ten – pavieniai.

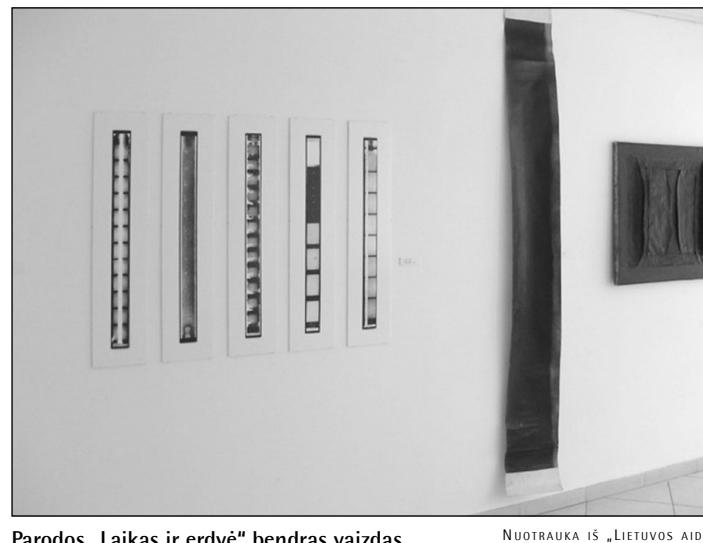
Pirmą kartą nepaviršutiniškai su Kazės kūryba susipažinai 2007-aisiais, kai buvo pristatyta didžiulė jos retrospektiva „Akimirkos“ Kauno parodų rūmuose. Joje buvo ne tik vaizduojamosios dailės (piešinių, koliažų, tapybos), bet ir rašytinio palikimo. Čia buvo ir dienoraščiai, pastabos tik sau. Bijojau ten įžengti. Itariau, kad viskas, kaip ir patys parodų rūmai, bus pasenę, nugeltę, nebegyva. To negyvumo labiausiai ir baidžiausi. Norėjau palikti atmintyje Zimblytės mitą. Aprašyta, perskaityta ir galvoje sekurtą. Dar baugino jos išgyventa nesėkmė ir depresyvios temos. Žinojau, kad

menininkė suvargo, buvo atstumta ir galiausiai pati save atstumė. Vienu metu šiek tiek atsargiau žvelgiau į gryną saviraišką ir savigydą menu. Vengiu slogaus monologo, kuris dušina ir kurio metu né per milimetru neįvyksta joks virsmas.

Parodoje iš tiesų buvo nesuvokiamai daug vienatvés, skaudėjimo, klampaus niūrumo, praryjančio laiką, bet kažkodėl iš karto pasijutau saugi. Kūriniai nebuvò kapas. Juodumoje tyrojo daug virsmo. Ekspozicija suveikė tarsi išminties suteikiantis smūgis. Tarsi būtum patekusi į vidų, į liūdinčias tamias iščias. Nuotaiką (ar jauseną) išsakyti ji sugebėjo tobulai. Kampuotą žodį „liūdina“ ar „vieniša“ ji tikslino kas-kart iki unikalaus. Tai jau poezija.

O diskusijos apie lenkiškus žurnalus, iš kurių ji daug ką galbūt sužinojo, šioje vietoje neturi jokios prasmės.

Kazės darbus norisi liesti. Mat ji studijavo tekstile, užsiemė scenografija. Iš ten daug lietimo: darbo rankomis, daug rečiau teptuku. Niekas man, žinoma, parodoje rankomis neleido čiupinėti, tačiau akis turėjo suvokti ne plokščiai, o kaip blusa ropinėti paveikslą atbrailomis, klostėmis, čiuopti šiurkštamą ar slidumą. Kai išėjau iš ekspozicijos ertmės, pajutau, kad esu jai sko-

Parodos „Laikas ir erdvė“ bendras vaizdas

NUOTRAUKA IŠ „LIETUVO AIDS“
GALERIJOS ARCHYVO

linga ir norčiau parašyti laišką. Ne kokiu nors adresu, o kokį nors tylėraštį, apie kurį raše Brodskis. Jei tik mokēčiau, Zimblytė kalbinciau hainku eilémis, nes kūriniai reikalauja trumpumo, trapumo ir tikslumo. Tai turėtų būti maža properša, padaryta iš labai mažai žodžių.

Kai sužinojau apie parodą „Laikas ir erdvė“, supratau, kad Kazės kūryba kalbėtis kūriniais traukia ne mane vieną. Saldžiai pavydu, kai atrandi įgvendintą mintį. Antroji mintis buvo šauksmininko formas: ir kaipgi anksčiau net į galvą neatėjo, kad Gintauto Trimako ir Ka-

zės Zimblytės kūryboje yra šiek tiek daug bendro! Čia iš tų atveju – kol nesudėsi kartu, tol nesužinosi. Kaip dėlionės dalys. Trimako niekaip ne-pavadinčiai jšcių juoduma, bet jis, kaip ir Kazė, nuolat bando užciuopoti laiko ir erdvės plysius, visiškai nebijo sustoti ir veriančiai spokosi į tarpus tarp širdies dūžių. Abiem laisvę yra būtinybę. Abu itin refleksyvūs. Šiu dviejų menininkų skirtumai gal ir didesni nei sąsajų sankryžos, tačiau tai nė kiek netrukdomi jiems pasikalbėti kūriniais. Žinoma, Trimakas (g. 1958 m.) Zimblytė (1933–1999) kalbino atbuline data, nors,

man regis, jie susitiko erdvėje, kur laikas neturi jokios reikšmės.

Jų pokalbio stenogramos nejmanoma užrašyti, nes jie keitėsi ką nors parodančiai reikšmingais žvilgsniais, daug tylėjo, kartais atsidusdavo koks nors pritariantis, abejantis ar klausiantis dvigarsis. Kazė nupurškia ant popieriaus vertikalės juodą liniją kaip nakties (ji gali būti ir vidinė) trukmę. O Gintautas parodo panašią medžio vertikalę sutemos. Kazė iš juodai nupuršksto popieriaus kaip origamij išlanksto duobės (žinoma, kad vidinės) landšaftą, o Trimakas parodo atspaustą skydę fotuostelėje, kuri praduria nepoetišką dangų. Juk dangus daug dažniai būna visai nepoetiškas. Ir tik nedaug poetų gali į jį žiūrėti kantrių ir poetiškai. O dar yra nemalonios paužės, kurios ilgai palaukus ima virsti į gydančią tylą. Šešėliai, kurie geriau išžiūrėjus turi šiltą kūną. Jais ir keitėsi du skirtingo laiko menininkai, lyg sakydami: „Suprantu tave.“ Man ta meditacija dviese pasirodė kažkokia japoniška. Ne formaliai, o struktūriškai.

Gaila, kad belaikės parodos praleikia per greitai. Idomu, kada ir kur, Kaze, susitiksime kitakart.

Paroda veikė iki kovo 19 d.

A. PAKARSKYTĖS NUOTR.

mo atrodo, kad vėl reikia stiprinti istorinę atmintį, suteikti visuomenei pilietiškumo orientyrus. Politinis angažuotumas? Jei taip, tai politiškumas geraja prasme, kai valstybės simbolis tampa kūrybinio įkvėpimo šaltiniu ir paskata ieškoti naujų pertekimo būdų.

„Ažuolinė kolonė“ (dizaineris Nauris Kalinauskas) juosiantis žakardinis audinys – svarbiausias kūrinio komponentas, į jį krypssta žvilgsniai žiūrovų, klausiančių – kas tai? Atsakymė paprastai – spektrografijos būdu vaizdine amplitude paversti 1988 m. Kauno valstybiniu choru ir Lietuvos nacionalinio orkestro atlikto Lietuvos himno garsai. Vaivorykštiniame spalvų spektre raudona spalva žymi silpniausius, mėlyna – stipriausius garsus. Lazario spindulyje sukasi ratu, nušiedama išsausta juostą, žymédamas būtent tą vietą, kuri skamba muzikos išraiše.

Kodėl pasirinkta tekstilė? Dabar tinius lietuvių tekstilės menas yra viena dinamiškiausiai besiplėtojančių kūrybos sričių, laužanti nusistovėjusias taisykles, perimanti kitų meno šakų raiškos galimybes. Joje tarsi eksperimentinėje laboratorijoje verda drąsios idėjos, neprasti formas ir technologiniai ieškojimai, vyksta meno šakų suartėjimo pro-

cesai. Tekstilės specifika čia pinasi su visam šiuolaikiniams menui būdingais raiškos elementais. Kita vertus, audinio-tinklo struktūra tinkamai pertekli garsų bangų schemą, nes metmenų ir ataudų sampynos – taršių koordinaciją sistema, kurioje galima atspindinti garsų vibracijos specifiką.

Tekstilės instaliacijos gali suvokti ne tik kaip garso bangų vizualizaciją, bet ir kaip savarankišką estetinę visumą, kurioje raudonų, geltonų, mėlynų dėmių išdėstytiams trūkinėjantį ritmo horizontale kuria dinamikos ir muzikinio plazdėjimo išpuštį, o jam būdinga vidinio jausmo tėkmė ir kulminacija. Žakardo technikos teikiamas spalvų plotų niuansavimas ir ryškio kaita nėra tik bedvasė spalvų spektrą grandinė, greičiau, pulsuojanti žmogiškų jausmų amplitudę. Iš pradžių lyg ir pasigendi didesnio audinio formato – taip mus išleipo stambūs šiuolaikinių kūrinį masteliai ir išorinius efektumus, bet „Tautiškos giesmės“ audinio dydį (0,72 x 3,14 m) lémė AB „Audėjas“ kompiuterinių žakardinių staklių galimybės.

Šiandien sunku atsekti, kada meninė atsirado muzikos garsų ir dailės atitikmenų paieškos. Jau XIX a. antroje pusėje Vakarų Europos menininkai susidomėta simestezija – jutimi-

niu suvokimo reiškiniu, aiškinančiu vienos rūšies pojūčių sukeltą kitos rūšies pojūčių iliuziją (garsas kelia spalvos, vaizdo, spalva – garsu išpuštį). Meno šakų vienybę, manė si-nestezijos teoretikai, glūdi visatos struktūroje, grįstoje „universaliais atitikmenimis“. Prancūzijoje plito vadinas *audition colorie* (pranc. spalvų girdėjimas) – spalvų paieškos muzikoje. Jau tada užsibrėžta panaikinti meno rūšių ribas: dailėje perteikti muziką, poeziją, o muzikoje – tapybą, literatūrą. XIX a. pabaigoje – XX a. būta ne vieno menininko, tarnavusio iškart keilioms mūzoms. Lietuviams tai pirmiausia Čiurlionis, kuris, kaip ir dažnas modernizmo atstovas, vaizdavo savo fantazijos pagimdytus muzikos garsų simbolinius vaizdus.

Tuo tarpu instaliacija „Tautiška giesmė“ – intelektualaus darbo vaisius, sukurta bendradarbiavant su mokslininkais, padėjusiais paversti nacionalinę vertybę šiuolaikiniu meno objektu. Tai ir įrodymas, kad

menas ir mokslas – neatsiejami. Kitapai nei daugeliis šiuolaikinio meno kūriniai, kuriuose muzika tik papildo arba sudaro foną dažniausiai medijų priemonėmis sukurtam vaizdui, šioje instaliacijoje susiduriame su lygiaverčiais elementais, kurie išauga vienas iš kito ir visiškai nauja forma pratęsia ankstesnio idėją.

Instaliacija „Tautiška giesmė“ patvirtina, kad tradicinė kultūra nėra statiski sistema, kad istorinę atmintį ir tautinį tapatumą galima palaikti ir inovatyviais kūriniais. Paskutiniai „Tautiškos giesmės“ akordai „Vardan tos Lietuvos / Vienybė težydi“, atskleidžia dar vieną instaliacijos prasminį klotą – ne tik tėvynės meilės, bet ir komunikavimo, menininkų pastangų vienybės ir kultūrinio bendrumo jausmą.

Instaliacija rodyta iki kovo 20 d. Gegužės 12–27 d. ją bus galima apžiūrėti Energetikos ir technikos muziejuje, parodoje „Keliaujančios raidės“.

Valstybės himnas kitaip

Instaliacija „Tautiška giesmė“ LR Seimo II rūmų parodų galerijoje

Lijana Šatavičiūtė

Kovo 11-osios proga Seimo rūmų galerijoje buvo pristatyta autorių kolektyvo instaliacija „Tautiška giesmė“ (2010–2011) – tarpdalykinio meno kūrinys, sujungęs garso, vaizdo, kompiuterinių ir lazerių technologijų dėmenis. Jį būtu galima apibūdinti kaip valstybės himną, išgirstą ir perteiktą kitaip, t.y. šiuolaikinio meno kalba, suderinusia mokslą su menininko fantazija, naujas technologijos su tradiciniu amatu. Kūrinio premjera įvyko vasario 16 proga Bruselyje, Europos Komisijos Prezidentinėje salėje, Lietuvos neprilausomybės dienos minėjimo „Lietuviškoji tapatybė“ proga.

Ši Lietuvos himno interpretacija – kelerius metus trukusi eksperimentų vaisius. Autorius subūrė ir idėjų brandino poetas ir menininkas Julius Žėkas, ją iškūnėti padėjo tekstilininkė Žydrė Ridulytė ir fizikas bei lazerių inžinierius Algis Sakauskas. Nacionalinių vertybų aktualizavimo šaltiniu tapo 1898 m. Vinco Kudirkos sukurta Lietuvos himnas. Sovietmečiu drausta ir tildyta „Tautiška giesmė“ buvo valsitybingumo siekių simbolis sovietinė okupaciją išgyvenusioje šalyje. Deja, praslinkus dvim dešimtmeciams po neprilausomybės atkūrimi-

mo atrodo, kad vėl reikia stiprinti istorinę atmintį, suteikti visuomenei pilietiškumo orientyrus. Politinis angažuotumas? Jei taip, tai politiškumas geraja prasme, kai valstybės simbolis tampa kūrybinio įkvėpimo šaltiniu ir paskata ieškoti naujų pertekimo būdų.

„Ažuolinė kolonė“ (dizaineris Nauris Kalinauskas) juosiantis žakardinis audinys – svarbiausias kūrinio komponentas, į jį krypssta žvilgsniai žiūrovų, klausiančių – kas tai? Atsakymė paprastai – spektrografijos būdu vaizdine amplitude paversti 1988 m. Kauno valstybiniu choru ir Lietuvos nacionalinio orkestro atlikto Lietuvos himno garsai. Vaivorykštiniame spalvų spektre raudona spalva žymi silpniausius, mėlyna – stipriausius garsus. Lazario spindulyje sukasi ratu, nušiedama išsausta juostą, žymédamas būtent tą vietą, kuri skamba muzikos išraiše.

Kodėl pasirinkta tekstilė? Dabar tinius lietuvių tekstilės menas yra viena dinamiškiausiai besiplėtojančių kūrybos sričių, laužanti nusistovėjusias taisykles, perimanti kitų meno šakų raiškos galimybes. Joje tarsi eksperimentinėje laboratorijoje verda drąsios idėjos, neprasti formas ir technologiniai ieškojimai, vyksta meno šakų suartėjimo pro-

Kas bijo modernizmo Vilniuje?

Stepono Šarapovo skulptūros „Tauras“ likimas

Violeta Juškutė

Retorinius klausimus užduodam kasdien. Toks įprotis ar bendravimo maniera? Juk atsakymus visi žino ir, kaip ištartų vikrūs žurnalistai, – „taip vieša paslaptis“. Retorinis klausimas ir nercikalauja atsakymo, tik išreiškia emociingą teigimą ar neigimą. I tokį klausimą atsako pats klausiantysis. Intonacijose juntami ryškūs emociiniai priedai rodo, kad klausimas jaudina, klausiantysis išgyvena stiprų jausmą. Kadangi būtent taip ir jaučiuosi, užduosiu sau keliš retnorius klausimus ir tik pati atsakysiu, pasiremdama faktais.

Tai vis dėlto, kas bijo modernizmo Vilniaus vičiosiose erdvėse ir kiekgi to nepatogaus ir nepriimtino meno dar yra likę?

Nesinori gržti prie 2009-aisiai prasidėjusių arsių diskusijų dėl trejeto (nors labiausiai užklivo viena) šiuolaikinių skulptūrų Neries kraninėje. Bet, nori nenori, teks gržti. Istorija suski spiralė, kas seniai įrodys. Kodėl taip nesuprantama ir netoleruojama moderni skulptūra? Nėra tradicijų? Yra, gerbiamieji, yra tos tradicijos.

Pasivaikščiotim po 1973–1975 m. Vilniu. Sėskim į 22-ajį autobusą Lukiskių (Lenino) aikštėje ir nukeliaukime į vieną Vilniaus „miegamajį“ rajoną (taip vulgariai vadintinos žmonių, kurie ten ne tik miega, gyvenamos zonas). Pirmosios modernistinės skulptūros Vilniuje atsirado būtent tada. Gedimino Karaliaus skulptūra „Rytas“ pastatyta 1975-aisiais, Teodoro Kazimiero Valaičio skulptūra „Vėtrungė“ – 1973-aisiais. Abi iki šiol stovi Lazdynuose. Kurių Lenino premiją už modernų architektūrinį ir landšafftinį sprendimą gavo. Ar niekam netrukdo?

O dar Vilniuje buvo ižymus „Tauras“ – architektūros pasididžiavimas, primenantis Le Corbusier kūrybą. Mies van der Rohe pavilionių architektūros pavyzdžius. Ten, Taurų kalno papédėje, 1975 m. buvo pastatyta žinomo skulptoriaus Stepono Šarapovo modernistinė plieno skulptūra „Tauras“.

Steponas Šarapovas (1936–1981) sukūrė savitą lietuviško modernizmo stilium. Skulptorius Dovydas Zundelovičius yra sakęs: „Nežinau lietuviškesnio skulptoriaus, tačiau jis kalba tarptautine meno kalba. Jis kalbėjo tuo pačiu metu ir ta pačia kalba, kuria kalbėjo ir Isamu Noguchi, ir Henry Mooreas, ir Marino Marini, ir daugelis kitų meistrų.“

Monumentalioji Š. Šarapovo kūryba pasižymi netradiciniu plastikos supratimu. Menininkas nesitaikstė su oficialia konjunktūra, skulptoriaus idėjos praauguo tuometinius meno raiškos principus, neatitiko ideologizuotu oficialaus meno normų.

Modernus kūrynas be galо supykde Valerijų Charazovą. CK sekretorių pareikalojo žmogui svetimą „abstrakciją“ išmontuoti. Išmontavo. Vėliau, atėjus Atgimimui, sumontavo atgal.

Privatizavus restorano pastatą, skulptūra „Tauras“ buvo traktuojama kaip pastato savininkų nuosavybė. 2007 m. rugpjūčio pabaigoje paveldosaugininkai pastebėjo, kad skulptūra dingo iš savo vietas. Bet Kultūros paveldo departamento išnariplio detektyvai aptiko pražuvėlį. Po geros savaitės „Tauras“ iš kažkokio sandėlio vėl sugrižo į savo vietą. Kultūros paveldo departamento ataskaitose rašoma, kad „tarnautojų operatyvumo dėka greitai nustatyta, kur minima skulptūra buvo išgabenta ir, pareikalus raštu, „Tauras“ sugrąžintas į buvusią vietą“. Jokių oficialių paaiškinimų, kas taip myli modernistinę skulptūrą, nebuvu pateikta. *Terra incognita*.

Ir tapo „Tauras“ keliauninku – kilnojamaja kultūros vertė. Tiesiogine žodžio prasme, be jokios ironijos. 2006 m. kultūros ministro įsakymu skulptūra buvo įtraukta į Kultūros vertibių registrą. Tuo ir norėtusi pabaigti neramaus „Tauru“, šalia karčemos pastatyto, istorių. Deja. Atėjo neramūs moderniosios skulptūros nekentimo laikai.

2009 m. didžiausių kovotojų prieš modernizmą (vos neišsprūdo – formalizma), aršiausiu jo kritiku (ciuttoju šiuolaikinės skulptūros tyrinėtojai Elona Lubytė) „tapo ne kas kitas, bet filantropas, privataus skulptūrų parko „Vilnoja“ savininkas, Vilniaus miesto savivaldybės Tarybos kolegijos, Kultūros, švietimo, sporto ir jaunimo reikalų komiteto pirmininkas V. Martikonis [...]. Ne menamos/fasadinės, o realios demokratijos atveju politikas turėtų vengti „teisti“ kultūrą ar bent jau gebeti atskirti miestui priklusančias ir privačias erdves.“ (*bal-sas.lt*, 2010 02 06)

Štai dabar ir prasideda antras „Tauru“ priverstių kelionių veiksmas. Cituoju oficialų internetinės sveitainės „Vidmanto Martikonio akmens skulptūrų parkas „Vilnoja““ pranešimą: „...ilgus metus prie legendinio sostinės Tauru kalno papédėje veikusio restorano „Tauru ragas“ stovėjusi skulptūra „Tauras“ surado savo vietą Sudervėje, akmens skulptūrų parke „Vilnoja“. Skulptūra „Tauras“ puikiai išsilies bei pažairins akmens skulptūrų parko „Vilnoja“ ekspoziciją.“

Na, „Tauras“ niekaip nėra akmeninis – jis suvirintas iš plieno. Bet tai ne pagrindinis aspektas piktintis ir krapšyti iš panagių seną purvą. Parko koncepcija gali keistis: pritrūko akmenų – daro kad ir iš papjė mašę. Postmodernėja. Smalsu kitkas. Kodėl „Tauras“ išsilies Sudervė, kai nuo 1975 m. puikiai yra išliejės Vilniuje?

V. Martikonis tikino, kad skulptūrą išgelbėti nuo prazūties ryžosi pats: „Akivaizdu, kad restorano pastatas anksčiau ar vėliau bus nugarautas, o kartu ir S. Šarapovo skulptūra. Kadangi šio skulptoriaus darbus mėgstu nuo seno, nuspren- džiau pasisiūlyti priglausti šią skulp-

tūrą.“ (išskirta mano, – V. J.)

Apie hobij priglausti kultūros vertibes Vilniaus miesto savivaldybės Kultūros ir paveldo skyriaus vedėjas Vitas Karčiauskas paaiškino, „kad skulptūra yra kilnojamas kultūros paveldo objektas, todėl savivaldybės leidimas jį perkelti iš vienos vietas į kitą nėra reikalingas“. Vadinas, jei myli moderniąją skulptūrą ir ne tik ją, o jeigu ji dar ir kilnojamoji vertybė – galiu nusikelten, kur man gražiau ir mieliau? Pasisekė...

Gal atskelkim, mieli vilniečiai, savo modernistinę kilnojamają skulptūrą iš Sudervės ir pažiūrėkim, kuo tas perdraustomas mums visiems pasibaigs. Ne teoriškai samprotaukim ir „delfiuose“ puteles plakime, o imkime, broliai, kaip sankant, taurų už ragų. Juk „Lietuva – drąsė šalis“ – tokią įvaizdžio konцепciją 2008 m. patvirtino ministro pirmininko Gedimino Kirkilo vadovaujama komisija. Tikrai drąsų žmonių su kaupu Lietuvą. Ir ne tik drąsų, bet ir altruistiskų: stovi niekam ne reikalinga, be šeimininko vidur miesto skulptūra, ir verkia iš skausmo širdis. Puola ir išgelbėja.

Nesu nei drąsi, nei mėgstanti kovoti su vėjo malūnais. Neatinku koncepcijos. Todėl ir užduodu pati sau retorinius klausimus. Galima juos užduoti ir įstatymams. Retoriškai, aišku.

1996 m. sausio 23 d. Prezidento Algirdo Brazauskos pasirašytas Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertibių apsaugos įstatymas apsaugos srityje

Savivaldybė:

- 1) kaupia informaciją apie į Registrą įrašytas kultūros vertibes, esančias savivaldybių teritorijoje;
- 2) atsako už savivaldybei priklaušančių kilnojamųjų kultūros vertibių apsaugą.

Gal ir kaupia informaciją, bet, kaip pasirodo, neatsako. Atsako tik į klausimus. Formaliai.

21 straipsnis. Kilnojamųjų kultūros vertibių konservavimas ir restauravimas

1. Konservuoti ir restauruoti kilnojamasių kultūros vertibes gali tik Kultūros ministerijos atestavimo komisijos atestuoti restauratoriai.

Kaip teigia įstatymas: „Restauravimas – tyrimais pagrįsti veiksmai, kurių tikslas – atskleisti kultūrinę vertę pašalinant pažeidimus, gedimus, užkonservuojant autentiškas ir atkuriant trūkstamas dalis.“

Kokį „Taurą“ sukurė S. Šarapovas? Skulptorius architektą laikė būtinu ir lygiaveisių kūrybos partneriu. Plastinės sintezės koncepcija buvo igyvendinama kryptingai – skulptūros plastinė forma, santykis su architektūra, medžiagos specifiskos išryškinimas (medžiagiskumą

NUOTRAUKOS IŠ „KULTŪROS TILTU“ ARCHYVO

jauti tiesiog fiziškai), preciziškumas – tokia buvo jo kūryba, toks buvo „Tauras“.

Nelinksmas aplinkos ir plastikos sąveika pasižyminčio darbo likimas. Stovi dabar pakrūmėj, blizgais dažais kaip tarybinis radiatorius nudažytas, akmenėliais paramstytas kaip tie klibantys staliukai alaus baruose. Kad akmenėliais paremtas ir ant puspunktio pastatytas – logiškas. Juk akmens skulptūrų parkas.

Ir niekas, o niekas manęs neitikins, kad „Taurą“ restauravo profesionalai, prieš tai atlikę tyrimus. Tikrai ne. O ir restauruoti nereikėjo, nes „Vilnojo“ į aplinką „išsilieja“ ne Šarapovo „Tauras“, bet, pasirodo, jo kopija!

Iš kur žinau? Ogi taip rašyta laikrasteje: „Vilniuje stovi „Tauru“ kopija, nors ir sukurtą paties S. Šarapovo. Pirmasis jo darbas yra Biržuose“ – taip aiškino dabar jau ekstarybos narys, Kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto ekspresmininkas Vidmantas Martikonis („Vilniuje sprendžiamas alaus simbolio – skulptūros „Tauras“ likimas“, *Delfi*, 2008 11 02). Netiesą pasakė. Biržuose nėra jokio modernizmo, joko „Tauru“.

Taip 28-tas to paties įstatymo straipsnis (Atsakomybė už įstatymo pažeidimą) netenka prasmės. Ir perspektyvas, kad asmenys, pažeidę šį įstatymą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymu nustatyta tvarka, tera tuščias garsas.

Rašoma mūsų laikraštuose ir apie Prancūziją: „Prie Atlanto vandenyno esančio kurorto Sen Žil Krua de Vi meras Patrickas Naylas pasirūpino šviesaus atminimo Antano Mončio skulptūra, kurią buvo ketinama išvesti į metalo laužą. Se-

no miesto kvartalo renovavimą palaiminės Prancūzijos kurorto meras P. Naylas pasigedo šiame kvartale stovėjusios ir kažkur pradingusios beveik 70 centimetrų aukščio bronzinės skulptūros „Gaidys“. Gerokai nudrengta skulptūra buvo rasta kurorto savivaldybės sandėlyje. Iš bronzos pagamintas kūrinys jau buvo paruoštas išvežti į metalo laužą. Paaiškėjo, jog tai prancūzų vertinamo lietuvių iščiuvios skulptoriaus A. Mončio (1921–1993) darbas, sukurta 1957 metais. Manoma, kad „Gaidys“ buvo sukurta Sen Žil Krua de Vi kurorto valdžios užsakymu.

Prancūzijos menotyrininkai brėžia, kad šis kubistinės abstrakcijos srovei priskiriamas lietuvių kūrinys praturtina Prancūzijos meno paveldą. Mero rūpesčiu išgelbėta skulptūra praėjusiais metais buvo restauruota – ji vėl papuoš miestą. Skulptūrą ketinama pastatytas prieglobstis kurorto tilto.“ (*Lietuvos rytas*, 2011 02 24)

Ir vėl kyla man tie retoriniai klausimai. Nedrąsus meras ar savo parke neturi? Gal „Gaidys“ ne taip solidūs kaip „Tauras“, galima ir miestui palikti? Gal Šarapovo „Tauras“ tik „Vilnojo“ parką praturtina, o Lietuvos meno paveldu – ne? Kam priklauso autorinės teisės? Jei kopija – tai kieno nuosavybė? Ar kopija pateikiama kaip originalas, ar originalas pateikiamas kaip kopija? Jei kopija darė Šarapovas, ar galima sakyti, jog tai originali kopija? Kaip klasifikuoti – neoriginalus originalas ar tiražuojama originali kopija? Jei skulptūra miesto, tai yra mūsų visų, tai ji niekieno? Ar ši istorija ideologinė, ar primityvus buitinis kriminalas?

Daugiau, nei žmonės norėtu pamatyti

Pokalbis su Gasparu Noé

Gasparas Noé – vienas kontrover- siškiųjų šiu dienų režisierų, išgarsėjęs po 2002 m. Kanuose parodytu filmu „Nesugrąžinamas laikas“. Šiemet „Kino pavasaris“ rodo jo pernelyktį filmą „Pasinerk į tuštumą“. Filmo sukeltos diskusijos netyla iki šiol. Pateikiame pokalbių su režisieriumi fragmentus, pasirodžiusius lenkų spaudoje po režisie- riaus viešnagės Vroclavo kino festi- valyje „Era Nauji Horizontai“.

Būsimas Jūsų filmas pasakos mei- lės istoriją. Bet ar „Pasinerk į tu- štumą“ taip pat jos nepasakoja?

Taip, bet tai aseksuali meilė, mei- lė tarp brolio ir sesers. Būsimame filme noriu parodytu labai seksualų jausmą, jungiantį moterį ir vyra. Mano tikslas – sukurti filmą, nu- traukiantį bet kokius ryšius su tuo, kaip ankščiau kine buvo rodomas seksas ir meilė.

Tačiau „Pasinerk į tuštumą“ herojus Oskaras jaučia savo seseriai Lindai lytinį potraukį.

Tai – fantazija, kurą jis bando nu- galėti. Beje, tame nėra nieko šoki- ruojančio. Pažįstu daug abiejų lyčių žmonių, kurie prarado nekaltybę su pusbroliais ar pusseremis ar bent jau yra susimastę apie seksą su še- mos nariu. Viena mergina man kar- tą sakė, kad sapnavo, kaip mylisi su tėvu. Iš tikrujų nieko nevyko, bet jai tai buvo keistas patyrimas. Os- karas ir Linda tėvus prarado dar vaikystėje, jie sutrikę, bando sugriž- ti į pirmiņį šeimos būvi. Gal todėl nesąmoningai kartais elgiasi kaip pora. Incestas yra tabu, tad žmonės mano, jog tai nelegalu. Bet tai ne- tiesa. Išstatymai draudžia lytinius santykius su nepilnamečiais. Jei brolis ir sesuo nori mylėtis būdami dvidešimt vienerių, jiems to nėkas nedraudžia.

Priklause nuo kultūros...

Šalyje, kurias aš žinau, tokio drau- dimo nėra. Žinoma, dauguma žmo- nių mano, kad negalima mylėtis su giminėmis, bet tai dar nereiškia, kad tai draudžia konstitucija. Kai kam la- bai keista, kad rodau Lindą ir Oskara ne kaip iškrypelius, o tik kaip pa- prastus žmones, kurie stengiasi, kad jų gyvenimas būtų geresnis, bet jiems tai nepavyksta. O kodėl turė- čiau juos rodyti kaip iškrypelius?! Visi išsitinkin, kad iš tokio ryšio gi- mė vaikai bus kažkaip deformuoti, neigalūs. Nežinau jokių faktų, pa- tvirtinančių šį teiginį. Man regis, tai tik mitas, nors nesu tuo tikras. Gal jei visas miestas kelis amžius mylė- tusi til su giminėmis, ir atsirastų li- gū. Bet, pavyzdiui, katinais kergiasi su savo vaikais. Nežinau, ar jų jau- nikliai yra silpnesni, bet tarp kačių taip atsitinka dažnai.

Girdėjau nuomonę, kad „Pasinerk į tuštumą“ turi lašelį vilties, bet aš abejonu. Pomirtinė Oskaro patirtis yra monotonika, tiesiog nuobodi, pasikartojanti. Gana liūdna, kad

net mirę nesame laisvi. Ir reinkar- nacija, apie kurią nuolat užsimena- ma kalbant apie Jūsų filmą, nela- bai ką keičia.

Taip, bet iš tikrujų „Pasinerk į tu- štumą“ pasakoja ne apie gyvenimą po mirties, o apie agonizuojančio žmogaus fantazijas. Tos fantazijos susideda iš skirtingu Oskaro vaiz- diniu. „Tibeto mirusiu knygos“, kurią jis neseniai perskaitė, vaizdu, tą dieną vartotu narkotikų sukeltu vaizdiniu. Jei žmonės nori tikėti, kad filmas kalba apie reinkarnaciją, labai prašom. Tačiau paskutinėse scenose matyti, kad vaikų Oskarą pagimdė ne Linda, kurią prieš tai matėme besimylincią, bet Oskaro motina. Kuo arčiau finalo, tuo la- biau filmo herojui sesuo ir motina susilieja. Beje, filme pridėjau daug nuorodų, signalizuojančių, kad esame fantazijų erdvėje: Oskaro „dva- sia“ patenka į lėktuvą, kur mato sa- ve kaip kūdikį su tėvais; Tokijas yra visiškai nerealus; vieną akimirką ja- me pasirodo Niujorko bokštai dyniai. „Pasinerk į tuštumą“ nėra bud- distinis pasakojimas apie sielą, kuri pakyla virš gyvyjų. Filmo herojus – sutrikęs ir ibaughintas žmogus, besi- stengiantis fantazuoti, kad išgyvens savo mirtį.

Ar „Tibeto mirusiu knyga“ turi filme apgauti žiūrovus?

Knyga mane įkvėpė, nors nesu religingas. Beveik visos religijos tvirtina, kad po mirties žmogaus laukia atpildas už gyvenime patirtas kančias. Tai žmonių nuramini- mo arba kontrolės įrankis: „Prisi- taikyk prie taisyklių, nors ir kenti, o tada sulauki amžino gyvenimo.“ Nenoriu reklamuoti tokio požiūrio.

Net ir priėmus išeities tašką, esą filme matome gyvenimą po mirties, reikia pripažinti, kad Oskaras už nieką neapdovanojamas. Priešingai, vaikinas iš naujo išgyvena vaikys- tės traumą.

Tai tiesa. Jo gyvenimas prasidėjo labai gerai – keliskart filme matome, kad vaikystė buvo laiminga. Viską pakeitė autoavarija, kurioje žuvo tėvai.

Dažniausiai diskutuojama apie prievertą Jūsų filmuose. Vis dėlto „Pasinerk į tuštumą“ ne toks žiau- rus kaip „Vienas prieš visus“ ar „Nesugrąžinamas laikas“.

Iš tikrujų vienintelė žiauri filmo scena, ko gero, yra autoavarija. Prancūzų cenzoriams ji nepatiko. Ju- itin nesuauđino narkotikai ar sek- sas, tačiau jie sakė, kad galėtų duoti filmui žemesnį amžiaus katego- rią, jei ne avarijos scena.

Įdomu, kas nepatiko amerikiečių cenzoriams. Už vandenyno prie prievertos yra pripratę, juos labiau piktnuogos krūty.

JAV didžiausiai pasipiktinimą su- kėlė aborto scena, nes, priešingai nei Prancūzijoje ar Japonijoje, vi- suomenė apie tai karštai diskutuo-

„Pasinerk į tuštumą“

ja. Manės net klausė, ar esu „pro- life“, ar „pro-choice“. Atskiau, kad esu už saugų seksą ir kad reikia venti nepageidautino nėštumo.

Grįžkime prie prievertos temos. Filme „Vienas prieš visus“ svarbi Mėsininko agresijos priežastis yra susijusi su socialine nelygybe. „Nesugrąžinamame laik“ – tai jūsiškė „keršto kino“ versija. Žvel- giate į prievertą iš įvairių pusių.

Negalima pabėgti nuo prievertos, nes ji yra mūsų kasdieniam gyvenime. Beveik visi žmonės kovoja už išgyvenimą, kai kurie patiria val- džios paranoją, jie trokšta, kad kiti žmonės jiems paklustum, nori išlieti savo nusivylimus ir baimes. Žmogus, kuris naudoja prievertą, pats yra pilnas baimės ir bando taip ją nuslopinti. Beje, „Pasinerk į tuštumą“ taip pat yra drastiškų scenų, pa- vyzdžiui, stambus vaisiaus planas po atlanko aborto. Prieverta yra nuolatinė mūsų gyvenimo dalis. Pavyzdžiui, valgote mėsą, kuri atsirado iš prievertos akto. Bet kasdien nesu- siduriate su prieverta, nes policija ir teisėtvarka vaidina baubo vaid- menį.

Vadinasi, jei ne teismai ir policija, įvyktų prievertos sprogimas?

Teisė saugo mus nuo pavojingų impulsų. Bet visuomenė sukuria agresijos atpalaidavimo galimybes – galimaapti kareiviu ir vykti į karą arba užsiimti sportu. Ką tik pasižiūrėjau puikų filmą su Jamesu Caa- nu. Jis vadinasi „Rollerball“ ir gerai parodo, kaip žmonės atskrato agresijos per sporto varžybas.

Nesenai perskaičiau įdomų Jūsų pasiskymą. Kalbėdamas apie Martino Scorsese „Taksisto“ sceną, kurioje Robertas De Niro kalbasi telefonu, o kamera tolsta ir priar- tėja prie personažo, Jūs pavadinote tai „tikru kinu“.

Dievinu tą sceną! Panaši galima rasti ir Wong Kar-wai filmuose, bet jis tai daro labai dažnai. „Taksiste“ tas kameros judesys imponuoja daug labiau, nes išsiškiria viso filmo fone ir yra visiškai niekaip ne- pateisintas.

Tikras kinas – grynas vizualumas, nepateisintas jokiais siužeto ar pasakojimo vingiais?

Būtent taip. Kaip kad Godard’o filmuose. Jis nuolat prasimano au- diovizualinius triukus, sugeba neti- kėtai iškirpti garsą, kad tuo pat vėl

norėjau grįžti į laikus, kai buvau še- šerių metų berniukas ir įtraukdavau į save kiną visais jausmais. Tada maniau, kad režisieriaus gyvenimas „kietas“, nes jis kontroliuoja emocijas ir ekrano fejerverkus. Kliniki- nės mirties būsenoje atsidūrusių žmonių patirtis primena „Tibeto mirusiu knygos“ aprašymus. Gar- sioji šviesa tunelyje, šilumos pojū- tis, bet yra dar kažkas – perėjimo, buvimo „tarp“ būseną, kuri dažnai ištinka ir sveikus žmones. Parano- jos, sutrikimo, netikrumo, taip pat ir narkotinės būsenos. C.G. Jungas buvo išsitinkinės, kad tada atsiveria slepiami kompleksi, nuoskaudos, baimės, uždrausti troškimai.

„Pasinerk į tuštumą“ man primena paranojišką surrealistine Kubricko „Prisukamo apelsino“ atmosferą.

Tai tiesa, bet manc ikvėpė ir kitu kūrėjai – Johnas Boormanis ir filmo „Skrenda gervės“ režisierius Michailas Kalatozovas. Tačiau di- džiausią įtaką „Pasinerk į tuštumą“ padarė japonų animacinis filmas „Peteliškių kapas“ („Grave of the Fireflies“) apie brolį ir seserį, kurių vieninteliai iš šeimos išliko Hiroshima sprogus atominei bombai. Brolis rūpinasi sesute, bet jis miršta. Mano herojus amerikietis Oskaras yra narkotikų pardavėjas ir gyvena su seserimi Tokijuje. Mirdamas nuo policininko kulkos, jis mąsto apie sa- vo gyvenimą ir prieina prie išvados, kad nebuvu niecko vertinga. Koks tai žanras? Psichodelinė arba senti- mentali psichodrama. Žmonių pa- samonės būsenų tema yra iššūkis. Kaip tai parodyti ekrane?

Būtent, nes filmas suvokiamas kaip hipnotinė transo būsena.

Tai man ir rūpėjo. Kamera beveik visą laiką sekā paskui Oskara. Jis filmuojamas iš nugaros. Nematomėjo veido iki tos akimirkos, kai jis pa- žvelgia į save veidrodje. Savo prisiminiuose ir sapnuose jis taip save ir suvokia – vyra be išorės ir tapaty- bės. Toks kadravimo ir filmavimo būdas (viskas vyksta herojaus gal- voje), sujungtas su kadrais, nufil- muotais iš viršaus, didino nerima. Turėjome projektuoti ir statyti no- vatoriškas konstrukcijas, iki tol nie- kad nenaudotas filmavimo aikštė- lėje. Kad vizualizuociau Oskaro halucinacijas, studijau tapybą, kalbėjau su asmenių, priklausomu nuo narkotikų, terapeutais ir para- nojikus gydančiais psichiatrais. Ta- da į darbą išitraukė grafikai ir ani- matorai. Pirmiausia Pierre’as Buffinas, kuris yra „2046“, „Matri- cos“ ir „Išikūnijimo“ specialiuju efektu bendraautorius.

Kodėl veiksmas nukelia į Tokiją?

Architektūros požiūriu tai futu- ristiškas miestas, jis nuostabai ap- šviestas. Dar tai tokia vieta, kur žmonės iš Europos jaučiasi sutrikę, susvetimėję ir neprisitaikę. Tokijas pabrėžia jų trapumą ir bejegiškumą.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Iš monstro gyvenimo

Interviu su filmo „Aurora“ režisieriumi Cristi Puiu

Cristi Puiu – vienas žinomiausiai rumunų Naujosios bangos režisieriai. Antrame savo pilno metražo filme „Aurora“ režisierius suvaidino ir pagrindinių personažų Viorelą. Nesugebėdamas susitaikyti su jų supančia realybę, Viorelas imasi ginklo. Režisierius pasakoja apie individu ir visuomenės santykį pokomunistinėje Rumunijoje. Su Cristi Puiui kalbėjosi žurnalo „Film Quarterly“ vyriausiasis redaktorius Robas White'as.

Filme „Aurora“ šamoningai slepiate informaciją, tad žiūrovai nelabai supranta, kokie personažų santykiai.

Klausiate, ar turiu tą informaciją? Taip, turiu. Kai kurie režisieriai ja manipuliuoja, norėdami suteikti siužetui daugiau paslapsties. Tačiau man logika kine labai svarbi. Ne pamirškite, kad esu istorijos pasaikojas, o vienoje pirmuojam pamoką apie kiną man buvo paaiškinta, kad kinas yra elipsės menas. Savo filme nicko neslepiu. Viską smulkiai išanalizavau ir palikau tik tuos momentus, kurie labiausiai tiko istorijai papasakoti.

Filmo pabaigoje Viorelas ieško Andréjos. Kas ji tokia?

Stebiu Viorelą trisdešimt šešias valandas, tad aišku, jog jis sutiks ne mažai žmonių, kurių jūs nepažinsite. Tame epizode jis ieško buvusios žmonos draugės. Tiksliai, ieško kaltų, nes mano, kad tik kiti žmonės atsakingi už jo žlugusią santuoką. Tačiau scenarijus tikrai nebūtų geresnis, jei būčiau jame išrašę tokią cilutę: „Ješkau Andréjos, savo žmonos draugės.“

O kaip Viorelo meilužė Gina, kurią matome pirmuojuose epizoduose ir kuri vėliau jam duoda kažkokį tablečių?

Ji jam duoda ksanakso. Svarbu, kad ji – ta pati daktarė Gina iš filmo „Pono Lazaresku mirtis“. O

Viorelo motinos Pusos kaimynė yra greitosios seselė. Taip pat iš anksčiausio filmo. Tiesiog norėjau, kad seselės namuose būtų jos ponas Lazaresku (senas vyriskis, pasiūlantis Vioreliui išgerti). Viorelo kaimynė iš viršaus – dar viena seselė iš „Pono Lazaresku mirties“. Norėjau susieti abu šiuos filmus apie mirtį. Tik pirmajame vyras ją priima, o kitame – ją neša. Gina yra gydytoja, gal Viorelas susitikinėja su ja dėl prostatos bėdų, o gal dėl savo hipochondriško būdo. Viorelas bando susitaikyti su skyrybomis. Pavyzdžiu, suremontuoja butą, kad galėtų pradėti naują gyvenimą. Be to, turi romaną, kuris tikrai nevykės, nors žiūrovams gali atrodyti, kad jie – vyras ir žmona. Scenarijuje poros santykis apibrėžtas, tačiau galiausiai nenorėjau, kad jis būtų labai aiškus. Rašydamas scenarijų per daug nukrypau į tradicinį istorijos pasaikojimą. Tačiau netikiu tokiai istorija! Manau, kad kinas – daugiau nei istorijos papasakojimas, tad turėjau kai ką išmesti. Reikėjo sugalvoti, kaip papasakoti išgalvotą istoriją dokumentiniu stiliumi ir kad kai kurie dalykai, nutinkantys personažui, nebūtų iki galo suprantami trėčiamjam asmeniui – žiūrovui. Apie matytus išvykius padarome tokias išvadas, kokios mums parankiausios.

Kai pasakojti savo istoriją ir būni sau nuoširdus, perteikiamas mintis negali būti labai aiški. Turi laikytis faktų ir leisti žiūrovui atlikti detektyvo vaidmenį. Juk mes tai darome, kai skaitome knygas ar žiūrime filmus. Norime užbėgti išvykiams už akių. Kai paimu į rankas laikraštį, jaučiuosi lyg gyvenčiau pranašyščiu amžiuje – visi tik ir pranašauja, kas bus. O kaip padaryti, kad kamera neformuoja išankstinės nuomonės, kad nebūtų nuspėjami jos judesiai? Juk visalaik bandome ką nors nuspėti. Negalima kamerai leisti elgtis kvailai. Ji nėra tik fiksavimo priešmonė. Už jos stovi stebintis asmuo. Kinas – tai realybės, gyvenimo tyri-

nėjimo priemonė. Gerai, tada kyla kitas klausimas, kodėl kuriami vaidybinių filmų apie prasimanytas istorijas? Todėl, kad tas prasimanymas glūdi mūsų mintyse. O prasimanymai – lyg įrodymas, kad pasaulis suvokiama skirtingai. Kamera nejudą atsitsiktinai, ją vedžioja mūsų intencijos. Kinas gali būti antropologijos priemonė, leidžianti pažvelgti ne tik į išorinį, bet ir vidinį pasaulį, esantį mūsų galvose.

Kaip ir kiti neseniai sukurti rumuniški filmai, „Aurora“ teigia, kad nėra vienintelio požiūrio. Nei „Dievo akies“, nei kitų autoritetų. Gal tai humanistinis atsakas į bet kokią ideologijos formą?

Taip. Trumpai tariant, darau prie laidą, kad žiūrovas buvo toje vietoje, apie kuria pasakoju. Todėl pasakojam istoriją galiu sutrumpinti, pasikliaudamas pašnekovo žinios. Nesileisiu, pavyzdžiu, į tokias detales, kur yra stotis, oro uostas ar viešbutis. Mylimas žmogus ar artimi draugai gali suprasti mus iš kelii žodžių ar net žvilgsnių. Kurdamas „Aurora“ nesieligiau visiškai taip pat, tačiau bandžiau perteikti tokį požiūrį. Juk kai kurie dalykai peržengia filmo ribas. Filmas nėra bilietas į vieną pusę. Tai abipusis procesas: lyg pradėtum statyti tiltą iš vienos pusės, o kitas asmuo – iš kitos. Ir mes susitinkame kažkur pusiaukelėje.

Vadinasi, intymumo tema labai svarbi? Idomi mintis, ypač stebint Viorelo šaltumą.

Kuriant filmą vis atsirasdavo naujų detalių ar minčių. Klausiau savęs, kodėl vienas asmuo žudo kitą. Nežinojau, tačiau priežastis pasulteravo istorija. Pamenate, filmo pradžioje Gina ir Viorelas kalbasi apie Raudonkepuraitę ir kas nutiko senelės drabužiams, kai ją suėdė vilkas. Vėliau Viorelas patėviui liepia liautišus nešiojus jo tévo paltą. Lyg patėvės būtų vilkas, o Viorelas – me-

džiootas, kuris nušaus visus vilkus, keičiančius drabužius ir tapatybes. Viorelas nesugeba susitaikyti su beišikeičiančiomis kitų žmonių tapatybėmis ar socialiniais statusais. Žmona yra žmona, o ne buvusi žmona. Ji turi būti jo žmona. Jo pasaulio išvaizdavimas labai sustabarcėjęs. Todėl pradžioje įtraukiau Raudonkepuraitės istoriją, kad turėčiau priežastį jo veiksmams paaiškinti. Jis rengesi ilgai, bet kodėl pasirinko būtent tą dieną? Gal laukė patvirtinimo? Gal tai padaryti nėra taip paprasta? Todėl filmo pavadinimas ir yra „Aurora“. Nemanau, kad viskas gyvenime yra tik juoda arbës balta. Aurora – aušra – akimirka, kai susitinka die-na ir naktis. Esu filmo režisierius, pasakoju istoriją, o kartu bandau ją suprasti. Tiesiog žinau kai kuriuos faktus, o pateisinti tai, ką darau, suprasti gyvenimą – tai susitaikyti su mintimi, kad visko negaliu suvokti. Tačiau tai sunku, nes dauguma išėjimų atsakymų.

Pasirinkote tokią kameros poziciją, lyg norėtumėt pabrėžti jos distanciją, ypač kai jি „nelipa“ su Viorelu laiptais. Žiūrovas nepamatą vėliau išvykdyto užpuolimo. Žiūrovui vėl statomas kliūties.

Trisdešimt šešios vieno individu gyvenimo valandos negali būti aiškiai perteiktos. Net jei ir visas jas filmuoji, vis tiek liks klaustukų. Stebint tas trisdešimt šešias valandas kai kas aišku, kai kas ne. Žmonės nuolat dingsta iš regėjimo lauko. Juos girdi arba ne, matai arba ne. Žmogaus matymas ribotas. Juk neturime viatos akių! Rudolfo Arnheimo knygoje „Kinas kaip menas“ sakoma, kad kūrėjas ipareigotas iš realybės atsirinkti detales ir jei pasirinks vieną dalyką, kito nebegali. Jei pasuski kamerą viena kryptimi, neužfiksuoja to, kas vyksta už jos. Tų sąlygų režisierius nepakeis. Tad kiekvienai filmo scenai parinkdavau vieną tikslią kameros poziciją. Jei kažkas iš svetainės cina į tua-

letą, apie tai galima sužinoti išgirdus nuleidžiamą vandenį. Kinas suteikia galimybę pasirinkti jo elementus, kad galėtum parašyti kinematografinį sakinį. Nežinau, ar man pavyko tai perteikti. Tiesiog noriu pasakyti, kad gyvenimas svarbesnis nei kinas.

Viorelas yra monstras. Kartais man jis primena paukštį, o kartais – mašiną. Jis elgiasi kaip Terminatorius. Jis vadovaujasi savais įstatymais, nesijaučia priklausantis kokiai nors bendruomenės grupei. Ar jis neįkūnija pokomunistinio individualizmo?

Ir taip, ir ne. Pats savęs to klaušia. XIX a. pabaigoje gyvenęs rašytojas Pompiliu Eliadė Parvyžiue išleido knygą apie prancūzų įtaką Rumunijai. Aišku, tada dar nebuvavo komunistinės Rumunijos, bet perskaitys knygą supratau, kad tuo metinė ir dabartinė Rumunija panasiros. Klausiau savęs, kodėl žmonės tokie individualistai, tačiau atsakymo neturiu. Gal kaltas ir komunizmas. Komunizmo laikais laikraščiuose mirgėdavo šūkis: „Visų šalių proletariai, vienykitės!“ Turbūt filmo politinė žinia yra ta, kad norėdamas išgyventi ir sugyventi su kitais privalai tartis, ieškoti kompromisu. Meno pasaulyje tai labai sunku priimti. Nė vienas herojus, kurių pavyzdžiu bandome sekti, nenuolaidžiau, o tai jau kvepia fašizmu. Toks yra ir Viorelas. Jis nori primeti pasaulyi savo filosofiją nesileisdamas į jokias diskusijas. Kad galėtume gyventi bendruomenėje, turime ieškoti kompromisu, nusileisti. Tai labai svarbu. Gal tai ir atsako į klausimą, kodėl žmonės žudo. Individus, kuris vadovaujasi tik savo filosofija, nėra lankstus, galiausiai gali ką nors nužudyti, nusilžyti arba pasitraukti iš bendruomenės. Tad pasakodamas šią istoriją ieškojau atsakymų į klausimą, kaip įmanoma išgyventi šiuolaikinę bendruomenę.

PARENGÉ SANTA LINGEVIČIŪTÉ

Rodo TV

Fone – istorija

Vienas ryškiausių paskutinių metų lenkų filmų – Boryso Lankoszo „Kita monetos pusė“ (LTV, 27 d. 22.15) prieš porą metų susišlavė daugybę lenkų apdovanojimų. Su kurtais pagal rašytojo Andrzejaus Barto scenarijų, filmas sujungia pokario ir šiu dienų Lenkiją. Filmo herojė Sabina (Agata Buzek) – mergina iš gerų namų, kuriai iškyla grėsmė tapti senmerge. Jos mama (Krystyna Janda) ir senelė (Anna Polony) energingai ieško jaunikio, bet Sabina jių netikėtai sutinka prie savo namų gana dramatiškomis aplinkybėmis. Bronislavas (Marcin Dorociński) pakeri merginą ne tik išvaizda, bet ir dėmesiu. Tačiau greit paaikėja, kad didžiausias jo tikslas – įkalbėti leidykloje dirbančią Sabiną tapti saugumu informatore.

Atomazga bus visai netikėta, bet

„Kita monetos pusė“

vis dėlto ne ironiškai papasakota Sabinos, jos meilės ir jos sūnaus istorija man pasirodė filme svarbiausia. Lankoszas tobulai žaidžia kino konvencijomis – prasidėjės kaip tradicinė drama apie dramatišką Lenkijos pokarį, filmas kelis kartus keičia žanro konvencijas – atsiranda juodosios komedijos, trilerio elementų. Nespalvotas filmas sužavii atmosfera, sąmojingas dialogais ir aukščiausios prabos aktorių vaidyba, autentiškomis atkuriamo laiko detalėmis, net specialiai filmui pastatyta kelių aukštų namo, kuriame

gyvena Sabina, dekoracija. Bet dar vienas filmo lygmuo bus pricinamas tik lenkų kino gerbėjams: Lankoszas nesitenkina žaidimu žanrais, jis siūlo intertekstualių kelionę po garsiąjį Lenkų mokyklą – kadruse atpažįsti Andriejaus Munko, ankstyvųjų Andriejaus Wajdos, Jerzy Kawalerowicziaus, Wojciecho Haso filmų motyvus, personažus, stilius.

Paradoksai, „Kita monetos pusė“ suturiština ir kitą šiu dienų Rytų ir Vidurio Europos kino rodymo ir suvokimo pusę. Kūrėjai nori kalbėti apie sudėtingas problemas, pavyzdžiu, pokario ar totalitarinio laikotarpio prisitaikymo dilemas, jų po veikijų vėlesnėms kartoms ir tautos vertybėms (Lankoszas, be abejų, dar pasikėsina ir į tradicinę lenkų kinui martiologiją), bet taip rizikuoją likti iki galio nesuprasti kitų geografinių platumų žiūrovų. Dažniausiai einama tradiciiniu keliu ir kuriama tai, ką iprasta vadinti europudingu,

t.y. supaprastinti ir problemas, ir kinių kalbų iki bendrų vardiklių, priėdžius žiupsnelį kultūrinės, mentalitetų ar papročių egzotikos (gal todėl Lietuvoje tokie populiarūs pagal vieną receptą sukurti Balkanų filmai?). Lankoszas pasielgė priešingai. Jis nenorėjo kompromisu.

Todėl Lenkijoje filmas triumfavo, bet už jos ribų didelio atgarsio nesulaukė. Gaila, nes, mano galva, „Kita monetos pusė“ galėtų iškvėpti ir lietuvių režisierius.

Šiąnakt LNK (25 d. 00.35) parodys Clinto Eastwoodo karinė dramedija „Mūsų tévu vėliavos“ (2006). Jis sukurta pagal Jameso Bradley ir Rono Powerso knygą, kurioje aprašytas 1945-ųjų vasarą vykęs mūsis už Ivo Džimą ir jo didvyrių likimai. Smeigiantis pergalės vėliavą Jameso Bradley tévas Johnas buvo jamžintas žinomoje nuotraukoje ir tapo didvyriškumo simboliumi, bet sūnus tikruosius tévo išgyvenimus patyrė

tik po jo mirties 1994-aisiais.

Bus malonu prisiminti čekų kino klasiką Vaclavo Vorlicheko 1972 m. filmą „Mergaitė ant šluotos“ (LTV2, 30 d. 19.05). Tai pasakojimas apie raganaitę, kuri patenka į šiuolaikinę čekų mokyklą. Haris Peteris gali tik pavydėti jos nuotykių. Kitas filmas mažiemis ir amžinai jauniems – „Wall-E. Šiukslių princo istorija“ (TV3, šv. 20.10). Miela, sentimentalūs ir ekologiški.

Laikas bėga greit, bet man vis dar sunku patikėti, kad 1984 m. pasirodė ir daug pasaijų sulaukęs Jameso Camerono „Terminatorius“ (TV3, taip pat šv. 20.10) su mažkalbiu ir tada nelabai žinomu Arnoldu Schwarzeneggeriu jau tapo kino klasika. Nors siužetas apie kūdikį, kuris išgelbės žmoniją, o kol kas ji patį reikia gelbėti nuo blogio, matyt, dar ilgai bus aktualus.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13 Naglio R. Baltrušiuko paroda	Vilniaus rotušė Didžioji g. 31 Andrius Giedrimo tapyba	Gintaro galerija Aušros Vartų g. 17 Mindaga Junčio paroda „Vienas kriterijus“	Savicko paveikslų galerija Trakų g. 7 Raimondo Savicko pastelių paroda „Trumpas flirts“	Studija-galerija „D’Arijaus papuošalai“ Dominikonų g. 7/20 iki IV. 2 d. – Vinco Andrius tapybos ir pastelių paroda „Fragmentai“	„Juškų Gallery“ Barboros Radvilaitės g. 6 b iki 30 d. – Vaidoto Žuko tapybos darbų paroda „Kol dar esame Lietuvoje...“	VDA tekstilės galerija-dirbtuvė „Artifex“ Gaono g. 1 iki IV. 2 d. – Monikos Žaltauskaitės-Grašienės paroda „Kvėpavimas“	Galerija „Actus magnus“ Pilies g. 36–44 Jolantos Sereikaitės medžio raižinių paroda „Perigėjus“	„Domus“ galerija Lukšio g. 32 Juozo Pranckevičiaus tapyba	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija Vilniaus g. 39/6 iki IV. 2 d. – paroda „Žvilgsnis į Aukštaitiją“	Lenkijos institutas Didžioji g. 23 Toškių Ozavos (Japonija) fotografijų paroda „Pasteliniai spalvų kelionė 5. Melancholiškoji Lenkija“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 Knynės dienai skirta fotografijų paroda „Paminklai Lietuvos knygnėsiams“	Meno galerija „Kunstkamera“ Ligoninės g. 4 iki 30 d. – Žibunto Mikšio (Prancūzija) ir Rainerio G. Mordmühlere (Vokietija) darbų paroda „Draugystės kūriniai“	KAUNAS	M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Tadeusz Rolkes fotografijų paroda „Viskas yra fotografija“	Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16 iki 27 d. – paroda „Angis. Retrospektiva“	A. Žmuidzinavičiaus kūrinii ir rinkinių muziejus V. Putvinskio g. 64 Elenos Jakutytės (1911–1999) paroda	Galerija „Meno parkas“ Rotušės a. 27 iki IV. 1 d. – Kęstučio Grigaliūno personalinė paroda „Mirties dienoraščiai“	Maironio lietuvių literatūros muziejus Rotušės a. 13 „Sugrįžimai“ (skirta išeivii rašytojų kultūri-niam gyvenimui Vokietijoje ir Austrijoje 1944–1950 metais) „Kleoputė Jurgelioniui – 125“, „Stepučių Zobarskui – 100“ Vytauto Butkaus paroda „Fotografijos“	Kauno fotografijos galerija Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2 Anzenberger galerijos (Viena) paroda „East / Rytai“	Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Skulptūrų paroda „Zimbabvės skulptūros meistrai“	Antano Martinačio (1939–1986) ir jo sūnaus Arvydo Martinačio tapyba	KLAIPĖDA	Dailės parodų rūmai Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 Mindaga ir Neringos Bumbliai instaliacija „Paskutinis tabu“	Videomeno paroda „Atsitiktinai, Baltazarai“ nuo 25 d. – KU MF Dailės katedros ir VDA Klaipėdos vizualiojo dizaino katedros studentų darbų paroda „Jungtis“	Baroti galerija Aukštajų g. 3/3a Vytauto Tomaševičiaus paroda „Tarp šešelių“	ŠIAULIAI	Galerija „Laiptai“ Žemoitės g. 83 Antano Matulevičiaus tapybos darbų paroda „Laisvės ilgesio ženklai“	Klaudijaus Petruolio ir Jūratės Mykolaitytės tapybos paroda	Dailės galerija Vilniaus g. 245 Šiaulių krašto tautodailės paroda „Tradicija ir dabartis“	PANEVĖŽYS	Dailės galerija Respublikos g. 3 Rūtos Povilaitytės tapybos paroda „Ne namie“	Šiaulių krašto tautodailės paroda „Tradicija ir dabartis“	Spektakliai	VILNIUS	Nacionalinis operos ir baletu teatras	25 d. 18.30 – „BELAKIANT GODO“ Rež. – R. Tuminas	Valstybinis jaunimo teatras	25 d. 18 val. teatro kavinėje – teatro dienai skirtas koncertas „Boogie nights“. Dalyvauja G. Latvėnaitė, A. Šataitė, J. Bareikis, K. Glušajevas	„Menų spaustuvė“ 26 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – PREMIERA! „GANDRO DOVANA“ Kūrybinė grupė A. Mikutis, S. Degutytė, D. Rakauskas, S. Dikčiūtė, V. Narkevičius („Stalo teatras“)	„Raganukės teatras“ 26 d. 12 val. „KATINÉLIS IR GAIDELIS“ (pagal V. Pietarjį). Rež. – R. Urbonavičiūtė	„Oskaro Koršunovo / Vilniaus miesto teatras“ 25 d. 19 val. *Teatro arenaje* – W. Shakespeare'o „VASARVIDŽIO NAKTIES SAPNAS“. Rež. – O. Koršunovas	„Vilniaus teatras „Lélė““ Didžioji salė	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „MEISTRAS IR MARGARITA“. Rež. – O. Koršunovas	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „MEILŪŽIS“. Aktorės B. Mar monospektaklis	26 d. 16 val. – I. Villiqsto „HELVERIO NAKTIS“. Rež. – J. Vaitkus	29 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „MEILŪŽIS“. Rež. – M. Gaidukas	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič	25 d. 18.30 – „LOŠÉJAI“. Rež. – M. Byčkovas	25 d. 18.30 – „ELEGIJA PAGAL ATSIKYRĖLIIGNACĄ“ (pagal A. Gedraičio-Gedrius apskymą). Rež. – D. Budrytė-Samienė (Jurbarko Konstantino Gliškio teatras)	25 d. 18.30 – „BARBORA IR ŽYGMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvizacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“).	25 d. 18.30 – „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus	25 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĘ“ Rež. – M. Poliščukas	26 d. 17 val. – G. Gorino „UOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas	27 d. 12 val. – S. Prokofjevas, G. Sapgir „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – J. Popovas	27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič</

27 d. 15 val. <i>Tavernos salėje</i> – I. Pukelytės „MEILĖ PARÝIUJE“. Rež. – I. Pukelytė	apie meilę“. Čiurlionio kvartetas. Solistai K. Zmailaitė (sopranas), E. Seilius (tenoras)
27, 28 d. 18 val. <i>Parketinėje salėje</i> – PREMJERA! B. Slade'o „KITAIS METAIS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebeliūnas	IV. 3 d. 13.30 val. <i>Gargždų Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje</i> – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Programoje J. Haydno „Septyni paskutinius mūsų išganytojo žodžiai ant kryžiaus“
31 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – D. Lipske-rovo „JELENA IR ŠTURMANAS“.	2 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai R. Mintas (smuikas, Rusija), M. Ryšanovas (altais, Ukraina), K. Blaumane (violončelė, Latvija). Programoje D. Tabakovas, A. Schnittke's kūriniai
Rež. – S. Paciukas	3 d. 16 val. <i>Tai komosios dailės muziejuje</i> – J.S. Bacho muzikos festivalis. III programa „J.S. Bacho kantatos ir instrumentinė muzika II“. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistai R. Vaicekauskaitė (sopranas), G. Lukšaitė-Mrazkova (klavesinas, Čekija), B. Vaitkus (klavesinas)
Kauno muzikinis teatras	3 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – jaunieji talentai. „Atžalynas“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dirigavimo katedros absolventai: M. Nizynskis (Lenkija) ir M. Jauniškis. Solistai A. Babiunytė (arfa), V. Giedraitis (klarnetas). Programoje C.M. von Weberio, I. Stravinskio, G. Pierne, P. Čaikovskio kūriniai
Kauno mažasis teatras	VILNIUS
26 d. 18 val. – Ž. Vingelio ir J. Zabitytės autorinius vakaras „iš Vėžio į Šaulį“	Kongresų rūmai
27 d. 18 val. – „SU NAUJAISIAIS METAIS, ANA!“ (pagal B. Srblijanovič pjesę).	25 d. 19 val. – A. Kniazevas (violončelė), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje D. Šostakovičiaus kūriniai
Rež. – D. Rabašauskas	26 d. 12 val. – choras „Kivi“ (vad. – D. Aukseliene). Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – D. Aukseliene
31 d. 19 val. – „KATYTÉ „P“ (pagal E. Ensler pjesę „Vaginos monologai“).	IV. 2 d. 19 val. – koncertas „Budėjimas prieš aušą“. J. Vaškevičiūtė (mecosopranas), A. Janutė (tenoras), Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro choras (vad. – Č. Radžiūnas), Kauno valstybinis choras (vad. – P. Bingelis). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje S. Rachmaninovo „Nakties vigilio“
Rež. – V. Balsys	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
Kauno valstybinis lėlių teatras	IV. 1 d. 18 val. – R. Lamoureux „SRIUBINÉ“. Rež. – N. Mirončikaitė
26 d. 12 val. – „UŽBURTOS PILIES PASLAPТИS“ Rež. – O. Žiugžda	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
27 d. 12 val. – „ŠEIMYNELIŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“ (pagal G. Beresnevicius pasakas).	30 d. 18 val. – monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ ir „Versmės“ leidyklos veiklos bei monografijos „Gruzdžiai“ pristatymas. Dalyvauja leidyklos vadovas P. Jonušas ir „Gruzdžių“ vyriausasis redaktorius bei sudarytojas žurnalistas D. Šniukas. Bus parodytas A. Baryso filmas „Gintaro kelias“
Rež. – O. Žiugžda	IV. 1 d. 18 val. – S. Vainiūno gimimo 102-osioms metinėms. Koncertuoja profesorė B. Vainiūnaitė ir jos fortepijono klasės studentės bei magistrantės
31 d. 19 val. – „Frankofonijos dienos Lietuvoje“ Dalyviai Vygentas, E. Sašenka, prancūzų komikas, dainų autorius ir atlikėjas L. Secco ir kt.	VILNIUS
Dalyviai Vygentas, E. Sašenka, prancūzų komikas, dainų autorius ir atlikėjas L. Secco ir kt.	Kongresų rūmai
KLAIPĖDA	25 d. 19 val. – A. Kniazevas (violončelė), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje D. Šostakovičiaus kūriniai
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	IV. 1 d. 18 val. – 67 minutės su G. Kuprevičium“
27 d. 17 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“ (pagal fonogramą)	3 d. 17 val. – koncertas „Budėjimas prieš aušą“
IV. 1, 2 d. 18.30 – PREMJERA! J. Bocko „SMUIKININKAS ANT STOGO“ (pagal Sh. Aleichemo pasakojimą) Dir. – S. Domarkas	Menininkų namai
ŠIAULIAI	26, 27 d. nuo 16 val. <i>Vytauto Didžiojo karo muziejus sodelyje</i> – koncertas „Kitokie varpai“. Karilonu skambina G. Kuprevičius
Šiaulių dramos teatras	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
26 d. 18 val. – poezijos ir muzikos spektaklis pagal A.A. Jonyno eiles. Dalyvauja S. Jakubauskas (aktorius), G. Gascevičius (mušamieji), E. Žilinskas (gitara), G. Dzidolikas (klavišiniai)	25 d. 17 val. – kamerinės muzikos koncertas „Nepažinti kalbėjimai smuikui ir fortepijonui“. I. Paukštė (smuikas) ir E. Andrejevaitė (fortepijonas)
IV. 1 d. 18 val. – R. Lamoureux „SRIUBINÉ“. Rež. – N. Mirončikaitė	KLAIPĖDA
PANEVĖŽYS	Klaipėdos koncertų salė
J. Miltinio dramos teatras	25 18 val. – Klaipėdos kamerinio orkestro (meno vad. – M. Bačkus) koncertas „Solistai ir artistai. Netikėtas amplia“. Programoje J.S. Bacho, G.F. Händelio, A. Vivaldi ir kt. kūriniai
25 d. 18 val. – P. Shaferio „MEILĖS ELIKSYRAS“ Rež. – A. Lebeliūnas	26 d. 18 val. – Kaliningrado simfoninis orkestras (meno vad. ir dir. – A. Feldmanas)
26 d. 17 val. – N. Simonas „KALIFORNIJOS VIEŠBUTIS“ Rež. – A. Pociūnas	VILNIUS
30 d. 16 val. – iškilmingas minėjimas skirtas G. Petkevičaitės-Bitės 150-osioms metinėms	Rašytojų klubas
IV. 1 d. 18 val. – J. Balasko „GIRTA NAKTIS“ Rež. – V. Kupšys	28 d. 17.30 – B. Mar kūrybos vakaras su nauja knyga „Princesių sala“. Dalyvauja knygos autorė B. Mar, knygos dailininkė K. Norvilaitė, redaktorė J. Riškutė, šokėja E. Stundytė, dainininkė D. Kazonaitė, leidyklos „Kronta“ direktorė J. Rimšienė
Koncertai	Nacionalinė dailės galerija
Lietuvos nacionalinė filharmonija	26 d. 15 val. – susitikimas su fotomeniniku, parodos „Zoo fotografija. Kaunas. Paskutinis sovietmečio dešimtmetis“ dalyviu G. Liagu
26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė R. Lipinaitytė (smuikas). Dir. – A. Markovičius (Austrija). Programoje W. Lutosławskio, M. Różsos, S. Prokofjevo kūriniai	31 d. 18 val. – režisieriu P. Robertson-Pearce ir A. Spoerri Imago filmas „Imago: Meret Oppenheim“ (1989 m.)
27 d. 16 val. <i>Vilniuje, Tai komosios dailės muziejuje</i>, – III tarptautinis J.S. Bacho muzikos festivalis. II programa „J.S. Bacho kantatos ir instrumentinė muzika – I“	KAUNAS
Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistai I. Misiūra (bosas-baritonas), A. Vizgirda (fleita), G. Lukšaitė-Mrazkova (klavesinas, Čekija)	Maironio lietuvių literatūros muziejus
31 d. 18 val. <i>Gargždų kultūros centre</i> – VI kamerinės muzikos festivalis „Pavasario gaida“ Vokalinės muzikos koncertas „Viskas	25 d. 17 val. – poetų G. Bleizigio knygos „Jonas Krikštytojas“ ir R. Stankevičiaus knygos „Patys paprasčiausi burtažodžiai“ sutiktuvės. Dalyvauja poetė D. Zelčiūtė, gitara groja ir dainuoja aktorius, dainuoja mosės poezijos kūrėjas ir atlirkėjas M. Ancevičius

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Angelo žaidimas : romanis / Carlos Ruiz Zafón ; iš ispanų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 556, [1] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-812-6 (jr.)

Berlyno tuopas : romanis / Anne B. Ragde ; iš norvegų kalbos vertė Loreta Žigaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2011 (Vilnius) : Jungt. spaudos paslaugos. – 238, [2] p. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978-9955-16-355-8

Dykumos angelas : [tikra istorija apie moterį, sugrąžinusią motinoms jų vaikus] / Donya Al-Nahi su Andrew Crofts ; iš anglų kalbos vertė Ina Jakaitė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 244, [3] p. – Tiražas 2400 egz. – ISBN 978-9955-38-787-9 (jr.)

Karavanų lopšinės : eileraščiai / Ilzė Butkutė. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : Spauda). – 62, [2] p. – (Nauji vardai : NV). – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9986-16-808-9

Kita širdis : romanis / Jodi Picoult ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žaltytė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 423, [3] p. – Tiražas 4500 egz. – ISBN 978-9955-38-848-7 (jr.)

Pasaulis pagal Clarksoną / Jeremy Clarkson ; iš anglų kalbos vertė Jurga Brastavičiūtė. – Vilnius : Versus aureus, [2011] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 351, [1] p. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 978-9955-34-301-1

Prieš mirtį norisi švelnaus : trumpų tekstų knyga / Sigitas Parulskis. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 245, [2] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-38-926-2

Tamsta mokytoja... [anekdotai, aforizmai] / sudarė Romualdas Razauskas. – Vilnius : Inforastras, 2011. – 217, [1] p. – Tiražas [100] egz. – ISBN 978-9955-608-89-9

Tikiuosi, pragare duoda alaus / Tucker Max ; iš anglų kalbos vertė Jūratė Balandienė. – Vilnius : Metodika, 2011 (Vilnius) : Vilcolora. – 335, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-007-6

Timas : romanis / Colleen McCullough ; iš anglų kalbos vertė Gražina Zolubienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 261, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-9955-38-845-6 (jr.)

Žaibų sezona : 2010-ieji „Lietuvos ryto“ žurnalistų akimis : [straipsnių rinkinys / sudarytoja Milda Auglytė]. – Vilnius : Lietuvos rytas, 2011 (Skaidiskės (Vilnius r.) : „Lietuvos ryto“ sp.). – 543, [1] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-448-31-0

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Bjaurūs : neprarak savo veido : [romanis] / Scott Westerfeld ; iš anglų kalbos vertė Donatas Masilionis. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 372, [2] p. – Ciklo „Bjaurūs, gražūs, ypatingi“ knyga. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-38-922-4 (jr.)

Kaip greitai tu augi : eileraščiai vaikams / Jonas Mačiukevičius ; [dailininkė Goda Jackutė]. – Vilnius : Versus aureus, [2010] (Vilnius : Jungt. spaudos paslaugos). – 46, [2] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-34-285-4 (jr.)

Kuosos Kro gyvenimas ir atvirščiai : [eileraščiai vaikams] / Vladas Bražiūnas ; [dailininkė Sigutė Chlebienskaitė ; tangramas parengė Edita Namajūnienė]. – Vilnius : Versus aureus, [2011] (Vilnius : Jungt. spaudos paslaugos). – 69, [3] p. : iliustr. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-9955-34-289-2 (jr.)

Mažieji ponai. Sustoję laikrodžiai : [pasaka ir daug spalvotų lipdukų]. – Vilnius : Egmont Lietuva, [2010]. – [24] p., [2] jd. lipdukų lap. : iliustr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-414-198-0

Po kabaničiu pasakos tiltu / Violeta Palčinskaitė ; [sudarė Gražina Skabeikytė-Kazlauskiene] ; iliustravo Irena Daukšaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, [2010] (Vilnius) : Jungt. spaudos paslaugos. – [54] p. : iliustr., portr. – (33 eileraščiai / redakcinė komisija: Ingrida Korsakaitė ... [et al.] ; knygelė 8). – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-9955-16-354-1 (jr.)

Rubinė : [apsakai] / Kerstin Gier ; iš vokiečių kalbos vertė Birutė Lipavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 309, [1] p. – Trilogijos „Meilė keliauja laiku“ 1-oji knyga. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9955-38-934-7 (jr.)

Tada oš išskleidžiau sparnus ir nuskridau : [romanas] / Joyce Carol Oates ; iš anglų kalbos vertė Virginijus Čeplicius. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 261, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-38-928-6 (jr.)

ISTORIJA

Iš Vilniaus geto / Abraomas Suckeveris ; [vertė Vladislovas Guoga, Asta Baranauskaitė, Aurimas Guoga]. – [Vilnius] : Versus aureus, 2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 237, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-34-302-8 (jr.)

Lietuva atsimena – Laimėja nomini : [Antrojo pasaulinio karo tarybinių karių kapinių, atmintinų vietų Lietuvoje katalogas / sudarytojai Vladilenas Mordvinovas, Aleksandras Kočetovas]. – Vilnius : [Grafija] : Trys žvaigždėtės, 2010 (Vilnius : Grafija). – 371, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., rus. – Bendras Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos visuomeninių organizacijų leidinys, skirtas Antrojo pasaulinio karo pabaigos 65-mečiui. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-9342-9-5 (jr.)

Šiaurės Lietuva karo ir pokario metais / Gintautas Juozas Janušonis ; spaudai paruošė Zita Buržaitė-Vėžienė. – Šiauliai : Lucilius, 2011 (Šiauliai : Lucilius). – 191, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [3

„Rango“

Savaitės filmai

Likimo ekspertai ***

Režisūroje debiutuojantis scenaristas George'as Nolfi filmo pagrindu pasirinko Philipo K. Dicko apskrymą. Iš jo, matyt, filme liko nedaug, nes sunku išvaiduoti Diccką pasakojant romantiską istoriją apie meilę, nugalinčią aukščiausius jėgų iš anksto griežtai suplanuotą likimą. Matto Damono herojus Deividas daro puikią politiko karjerą. Jis – charizmatiškas, protinges ir jautrus. Aitsitkininis susitikimas su jauna moterimi (Emily Blunt) gali pakeisti jo likimą. Kažkas suinteresuotas, kad taip neatsitiktų: Deividas turiapti JAV prezidentu. Jis išskiriama su mergina ir po kelerių metų jos ilgisi. Deividas pasirinks meilę, rizikuodamas prarasti savo tapatybę. Nors filme rodoma meilės ir pasirinkimo istorija, jos fonas – gana megaloaniškas, kūrėjai akivaizdžiai lygiuojasi į „Matrixą“ ir panaujus „pasaulinio sąmokslo“ filmus (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Rango ****

Animacinis filmas vaikams ir suaugusiems apie tapatybės krizę išgyvenantį chameleoną. Klausimas esminis: kam reikalingos ambicijos, jei viskas, ko iš jūsų laukiamas, – susilieti su mase. Šis filosofinis klausimas pavidintas pirmiausia į vesterno žanro konvenciją, mat pagrindinius filmo herojus Rango gyvena laukiniuose Vakaruose. Būdamas nelabai drasus, jis nustebina miestelio gyventojus, nes pasiryžtaapti šerifui ir išvyti grëmingus atvykelius. Ar tikrai Rango taps didvyriu, ar pasitenkins tik jo imitavimu? Filmą sukûrė puikus Holivudo žanru žinovas ir postmodernistas Gore'as Verbinskis – kino sagos apie Karibų piratus režisierius. Originalą igarsino Johnny Deppas, Isla Fisher, Abigail Breslin, Lietuviškai dubliuotas variantas, matyt, pirmiausia skirtas nepretenzingo mūsų televizijos humoro vartotojams (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Panevėžys)

Savaitė be žmonų *

Komedija pirmiausia patriotams, nes kas dar, būdamas sveiko proto, nuspreiš mėgautis režisierių Bobby ir Peterio Farrelly humoru jausmu? Tik lietuvių, kuriems glosto savimonę iki tol labiau amerikiečių televizijoje išpopuliarėjusio komiko Jasono Sudeikio pavardės skambesys. Kartu su Owenu Wilsonu jie vaidina du geriausius draugus Riką ir Fredą. Abu susituokę jau senokai, tad nenuostabu, kad ju scimyniniame gyvenime atsiranda ne tik visagaliai nuobodžio pavojus. Žmonos suteikia vyrams carte blanche. Savaitę jie gali daryti, ko tik širdis užsigieis. Bet, aišku, kai nori geriau, išeina kaip visada (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai **

Popularaus Eldaro Riazanovo filmo, kuriame vaizduojamas sovietų valdininkų gyvenimas bei papročiai, perdirbinių. Pasakojimas apie neišvaizdžios viršininkės ir jos tylenio pavaldinio romaną perkeltas į mūsų dienų Maskvą. Režisierius Sariko Andreasiano požiūrių į originalą liudija faktas, kad originalo autorius atsišakė dalyvauti naujo filmo premjeroje. Tačiau filmas muša Rusijoje visus lankomumo rekordus. Pagrindinius vaidmenis jame sukurė Svetlana Chodčenkova („Mažoji Maskva“), Vladimiras Zelenskis, Maratas Bašarovas, Anastazija Zavorotniuk (Rusija, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Tikras išbandymas *****

Naujas brolių Joelio ir Ethano Coenų filmas atidare šiųmetį Berlyno kino festivalių ir turi šansųapti pelningiausiu visų laikų vesternu. Sukurtas pagal Charleso Portiso romaną, filmas nėra tik 1969 m. vesternu su Johnu Wayne'u perdirbinių. Broliai sakosi labiau likę ištikimi romanui. Jie pasakoja istoriją apie keturiolikmetę mergaitę (Hailee Steinfeld) iš laukinių Vakarų, kuri pasamdo šerifą Rusterį Koburną (Jeff Bridges), kad šis surastų jos tévo žudiką. Pasirinkimas gana keistas, nes Rusteris – degradavęs alkoholikas, jo galimybėmis nebentikiai, išskyurus filmo herojė. Kartu su mergaitė bei šerifi žudiko ieškoti vyksta ir Teksono reindžeris Labifas (Matt Damon). Arkliai, banditai, šerifas, aukas, revolveris, nuostabūs peizažai, kvapą gniaužiančios dvikovos įrodo, kad tai – bene gryniausias (žanro pozūriu) Coenų filmas, tarsi broliai iš tikrujų būtų užaugę rančoje (JAV, 2010). (Kaunas)

***** – ševedras, ***** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštopaitė | **Muzika** – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras** – Sigita Ivaškaitė

Publicistika – Laima Kreivytė | **Stilius** – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitytė

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

25–31 d. – Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 12, 14, 16, 18.15, 20.45
Nelauktas smūgis (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15
„Kino pavasaris“ (visas repertuaras www.kinopavasaris.lt)
Rango (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.
Likimo ekspertai (JAV) – 12.45, 15.15, 18, 20.30

Pasaulinė invazija: mūsis dėl Los Andželė (JAV) – 14.45, 17.30, 20 val.

25, 28–31 d. – Karaliaus kalba (Australija, D. Britanija) – 17.45; 26, 27 d. – 12.30, 17.45
25–31 d. – Meilė kaip seilė 3 (Rusija) – 15.30, 20.15
26, 27 d. – Ilgo plauko istorija (JAV) – 12.15

Forum Cinemas Akropolis

25–31 d. – Nelauktas smūgis (JAV) – 10.30, 13.15, 15.45, 18.15, 20.45
Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 12.15, 14.30, 16.45, 19.15, 21.15
Sea Rex – Jūrų dinozaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 13.45, 15.30, 17.30, 19.45
„Kino pavasaris“ (visas repertuaras www.kinopavasaris.lt)

Rango (JAV) – 10.15, 13, 16, 19, 21.40

(lietuvių k.); 16.15 (originalo k.)

Savaitė be žmonų (JAV) – 11.30, 17, 21.50

Likimo ekspertai (JAV) – 14, 19.30

Meilė kaip seilė 3 (Rusija) – 11.15, 18.45

Pasaulinė invazija: mūsis dėl Los Andželė (JAV) – 13.30, 21 val.

Didžiosios motušės namai: obuolys nuo obels... (JAV) – 12.30, 18 val.

Výkrutai (Rusija) – 15.15, 20.30

25, 28–31 d. – Ilgo plauko istorija (JAV) – 14.15; 26, 27 d. – 11.45, 14.15
25–31 d. – Ilgo plauko istorija (3D, JAV) – 11 val.; Sanctum (3D, Australija, JAV) – 21.30

„Skalvijos“ kino centras

Tarptautinis kino festivalis „Kino pavasaris“

25 d. – Erratum (Lenkija) – 19 val.

25 d. – Žmogus iš Nuuko (Grenlandija, Danija) – 20.45

26 d. – Atbulinis judėjimas (Rusija) – 19.45

26 d. – Socializmas (Šveicarija, Prancūzija) – 21.45

27 d. – Aurora (Rumunija, Prancūzija, Šveicarija, Vokietija) – 18 val.

27 d. – Landynė (D. Britanija) – 21.30

28 d. – Režisierius kančios (Italija) – 17 val.

28 d. – Baltosios pievos (Irranas) – 19 val.

28 d. – Mamos (Makedonija) – 21 val.

29 d. – Savų darbas (dok. f., JAV) – 18.45

29 d. – Išgyvenimo teorija ir praktika (Čekija, Slovakija) – 21 val.

30 d. – Keistas Anželikos atvejis (Portugalija, Ispanija, Prancūzija, Brazilija) – 19 val.

30 d. – Gimimo paslaptis (dok. f., Japanija, Honkongas, Prancūzija) – 21 val.

31 d. – Karlosas Šakalas (Prancūzija, Vokietija) – 19.45

Lietuvių filmų programa

26 d. – Laisvė kurti (dok. f., rež. E. Jansas) – 18.15

30 d. – Chebriarchatas (dok. f., rež. Čekuolytė) – 17.30

31 d. – 2 indeliai jogurto (rež. A. Mickevičius) – 18 val.

31 d. – Knygnešys (rež. J. Trukanas) – 18.45

29 d. – Lietuvių trumpų filmų programma – 17 val.

Šarūno Barto retrospektyva

25 d. – Mūsų nedaug – 17 val.

26 d. – Koridorius – 16.30

27 d. – Trys dienos – 16.30

28 d. – Praėjusios dienos atminimui – 16 val.

Kim Ki-duko filmų retrospektyva

25 d. – Pavasaris, vasara, ruduo, žiema... ir vėl pavasaris (P. Korėja, Vokietija) – 15 val.

26 d. – Narvelis (P. Korėja) – 14.30

27 d. – Krokodilas (P. Korėja) – 14.30

28 d. – Serafina (Prancūzija, Belgija) – 13.30

26 d. – Tigrai ir tatuiruotės (animac., Danija) – 13 val.; 27 d. – 13 val.

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

25–31 d. – Sea Rex – Jūrų dinozaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 14, 16, 17.45, 19.30

Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 11.15, 13.30, 16.15, 18.15, 20.30

Nelauktas smūgis (JAV) – 11.45, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45

26 d. – Suvaldink mano žmoną (JAV) – 18.30

31 d. – LCC tarptautinio universiteto studentų filmų festivalis – 19 val.

25–31 d. – Rango (JAV) – 10.15, 13.15, 15.45, 18.30; 25, 28–30 d. – Likimo ekspertai (JAV) – 15.15, 19.45; 26, 27 d. – 10.45, 15.15, 19.45; 31 d. – 15.15; 25–30 d. – Savaitė be žmonų (JAV) – 13, 17.30, 22 val.; 31 d. – 13, 22 val.; 25, 28–30 d. – Meilė kaip seilė 3 (Rusija) – 21 val.; 26, 27 d. – 10.30, 21 val.; 25, 27–31 d. – Karaliaus kalba (Australija, D. Britanija) – 12.45, 18 val.; 26 d. – 12.45; 25–31 d. – Juodoji gulbė (JAV) – 15.30

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

25–31 d. – Sea Rex – Jūrų dinozaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 11, 12.45, 15, 17, 19 val.; 25, 28–31 d. – Nelauktas smūgis (JAV) – 15.15, 18, 20.30

30, 31 d. – Mergina, kuri žaidė su ugnimi (Švedija, Danija, Vokietija) – 15 val.

30, 31 d. – Mergina su drakono tatuiruote (Švedija, Danija, Vokietija, Norvegija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

25–31 d. – Sea Rex – Jūrų dinozaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 13.30, 15.15, 17.15, 19 val.; Nelauktas smūgis (JAV) – 12, 14.30, 17, 19.30, 22 val.

25, 26 d. – Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 13.45, 16, 18.15, 20.30,

22.45; 27–31 d. – 13.45, 16, 18.15, 20.30

25, 26 d. – Tikras išbandymas (JAV) – 16.45, 23.45; 27,